Dr. Kulcsár András

Dr. Fornet Béla élete és munkássága

1890 — 1966

Dr. Kulcsár András

Dr. Fornet Béla élete és munkássága

1890 — 1966

KIADJA A DOTE REKTORI HIVATALA

Példányszám: 500

P.Ny. Bt. Debrecen

ELŐSZÓ

Egy egyetem hazai és nemzetközi tekintélyét, reputációját professzorainak hírneve, iskolateremtő tevékenysége, maradandó szellemi hagyatéka, tanítványaiban tovább élő személyisége, mentalitása, az idő távlatában az egyetem szellemiségében és a tanítványok hálájában tovább gyűrűző emlékezete határozza meg.

Dr. Fornet Béla professzor ebből az aspektusból nézve a Debreceni Tisza István Tudományegyetem Orvosi Karának, majd a Debreceni Orvostudományi Egyetemnek olyan meghatározó személyisége, legendás alakja volt, akire méltán büszke az egyetem és a magyar orvostudomány egyaránt.

Kreatív tudós alkata, kivételes, iskolateremtő készsége, humánus, példamutatóan etikus magatartása, sokoldalú műveltsége, színes egyénisége, meghatározó volt mind közvetlen munkatársainak, mind az orvostanhallgatók ezreinek a személyiségfejlődésére. Belgyógyászat jegyzetein és tankönyvein nevelkedett orvosgenerációk hazánkban és határainkon túl ma is hálával és tisztelettel emlékeznek bölcs tanítására, ragyogó előadásaira, hippokrateszi elveken nyugvó szigorú etikai szemléletére.

A Debreceni Orvostudományi Egyetem nagyformátumú professzora iránti megbecsülése jeléül kíván e kötettel a nagy elődnek emléket állítani. Dr. Kulcsár András professzor történeti hűséggel, a felejthetetlen tanítómestert megillető szeretettel és tisztelettel fejezi ki mindannyiunk gondolatait, érzelmeit és meggyőződését, miszerint:

"Nem hal meg az, ki milliókra költi dús élete kincsét"...

Dr. Gergely Lajos
rektor

Feleségemnek és munkatársamnak Dr.Gergely Judithnak ajánlom

"Esküszöm..., hogy tanáromat, akitől a tudományt tanultam, úgy fogom tisztelni, mint szüleimet, utódait testvéreimnek tekintem... az orvosi tudományt áthagyományozom fiaimra és mesterem fiaira..."

Hippokratész

Lecturis salutem!

A Debreceni Orvostudományi Egyetem Tanácsa elhatározta, hogy Egyetemünk néhai illusztris, iskolateremtő, az Alma Mater nemzetközi tekintélyét megalapozó professzorainak életpályáját megörökíti. E sorozat megjelentetésének különös aktualitást ad, hogy 1993 októberében ünnepeljük az Orvosi Kar megindulásának 75. évfordulóját.

Egyetemünk Rektorától felkérést kaptam, hogy volt professzorom dr. Fornet Béla biográfiáját és munkásságának ismertetését írjam meg.

Dr. Fornet Béla 1930-ban történt kinevezésétől kezdve meghatározó egyénisége volt a Debreceni Tudományegyetem Orvosi Fakultásának, majd az önállóvá vált Orvostudományi Egyetemnek.

Kiváló humanista orvos, iskolateremtő professzor és a klinikum újonnan felmerülő kérdései iránt fogékony kutató volt. Már az 1930-as években az allergológia atyjaként tartották számon.

Megtisztelő feladatnak tartom, hogy mint azon tanítványai egyike, akik haláláig mellette dolgoztak megírhatom életrajzát, összefoglalhatom munkásságát és megörökíthetem személyes emlékeimet is.

Ezen életrajz megírásához segítséget kaptam a Fornet családtól, elsősorban unokájától ifj.Fornet Béla radiológustól, a KLTE Könyvtárától, a Megyei Könyvtártól. Hivatkozási alapot jelentenek egykori tanítványainak Róla írt, illetve mondott megemlékezései. Tanítványai közül számos professzor, főorvos, szakorvos került ki, sajnos sokan már nincsenek köztünk.

A segítségért mind a személyeknek, mind az intézményeknek ezuton is szeretném hálás köszönetem kifejezni.

Nehéz Dr. Fornet Béla gazdag életútját hiánytalanul összefoglalni, bizonyára adódhatnak utólagos kiegészítések.

Kérem az Olvasót fogadja irásomat olyan szeretettel, mint amilyen lelkiismeretességgel és példaképemnek tekintett mesterem iránti tisztelettel annak publikálására törekedtem.

Debrecen, 1993.

Dr. Kulcsár András
egyetemi tanár

Családi háttér, szellemi indíttatás

Fornet Béla régi francia nemesi család sarja, amely Savoie-ból származott hozzánk. A reformáció idején két ágra szakadtak: egy katolikus ágra, amely Franciaországban maradt és 1824-ben kihalt, és egy hugenotta ágra. 1686-ban XIV Lajos visszavonta a nantesi edictumot, ekkor a hugenotta ág tagjai elhagyni kényszerültek otthonukat, mivel vallásukat nem voltak hajlandók megtagadni. Először Németországba menekültek, majd az ezerhatszázas évek végén egyikük, Godefroi de Fornet feleségével és kis gyermekével Magyarországra jött és a Felvidéken telepedett le.

Mint vallásuk miatt üldözöttek, természetesen nagyon szerény körülmények között éltek. Az első generációk a papi pályát választották, mintegy dokumentálva hitük és meggyőződésük iránti hűségüket. Közülük **Fornet József** neves egyházi író és hitszónok. Ilyen puritán és elvhű környezetben született 1818 augusztus 18-án a szepesmegyei Strázsa községben **Fornet Kornél**, Fornet Béla nagyapja. Fiatalságáról nem sokat tudunk. 1843-ban szerzett a pesti egyetemen mérnöki oklevelet, és mint fiatal mérnök állami szolgálatba lépett.

A szabadságharc kitörésekor kincstári mérnök volt Temesvárott. Az akkori fiatalság hazafias lelkesedésével azonnal otthagyta állását, nemrég eljegyzett menyasszonyát és jelentkezett katonának. A győri utászszászlóaljhoz került, mint mérnökkari tiszt. Dembinszky, majd Klapka tábornok parancsnoksága alatt szolgált az első hadtest kötelékében. Résztvett a kápolnai, első szolnoki és cibakházi ütközetekben csatákban. Teljes mértékben kivette részét a dicsőséges tavaszi hadjáratból. Mint dandársegédtiszt teljesített szolgálatot a tápióbicskei, isaszegi és váci csatákban. A nagysarlói ütközetben hősi magatartásáért a csatatéren századossá léptették elő. Ott volt Buda vára felszabadításánál. A vár ostroma közben a III. osztályú magyar érdemkereszttel tüntették ki. Buda bevétele után Máramaros-megyébe került, a Kazinczy hadtesthez, ahol a 4. utászszászlóalj felállításával bízták meg, 1849 májusában, őrnagyi rangban. A szomorú emlékű világosi kapituláció után 1849 augusztus 25-én következett be a zsibói fegyverletétel, a Wesselényi kastély udvarán. Ennél a seregtestnél szolgált Fornet Kornél is. Ö azon tisztek közé tartozott, akik kezdettől fogva nem bíztak az osztrákokban és tartottak féktelen bosszúvágyuktól. Igy báró Kemény Farkas, Gál Sándor ezredesek és maga Fornet Kornél is a szélrózsa minden irányába indultak Zsibóról. Ö Szilágysomlyónak tartott, majd az orosz kézen lévő Székelyhídon keresztül Karcagra, onnan a Tiszán át Pestre jött. Másnap egy barátja által Passierscheint szerzett és elindult Gömör megyébe, ahol báró Vécsey Nepomuk vendége volt. Itt egy volt tábori biztostól orosz passzust szerzett. Ezzel ment tovább Árva megyébe, ahol Abaffy Arisztidnél szállt meg. Itt töltötte az utolsó napot hazájában, mielőtt hosszú vándorútra kelt.

Másnap tovább indult, és lengyel nyelvtudásával megszerezte egy fiatal orosz tiszt segítőkészségét, aki addig kisérte, mig biztonságba nem jutott. Breslaun keresztül Drezdába érkezett. Azonnal felkereste báró Jósika Miklóst, aki Eduard Verhowsky álnév alatt élt feleségével Podmaniczky Júlia bárónővel, hogy a részükre hozott tárgyakat átadja. Igy írja le a találkozást: "Az akkori fiatalság ismerte látásból az ország kitünőségeit, és az érettebb korú, tömött szakállú, nagy bajuszú jeles író és hazafias képviselő kiváló tiszteletünk tárgya volt. Midőn azonban belépvén a szerény, földszinti lakásba és a teljesen megberetvált, polgárias német ruhába öltözött öreges úr előtt megálltam, a meghatottságtól elállott a szavam és percek kellettek, mig zavaromat legyőztem és magamat, valamint látogatásom célját bemutathattam. Öszinte szives rokonszenves udvariassággal fogadott, bájos fiatal nejével együtt. Lesújtva bár a bekövetkezett válságos események által, nem volt kétségbeesve sem a maga, sem hazánk jövőjét illetőleg, sőt kifejezte azt a meggyőződését, hogy Ausztria egy kielégítetlen Magyarország mellett sokáig a maga lábán fenn nem állhat. Ez volt első találkozásom hazánk e kitűnőségével, de az a három nap, amelyet Drezdában nagy részben az ő családias körében töltöttem, emlékeimnek egyik fénypontját képezte, mikor a sors a tengerentúli idegen társadalomba vezetett."

Drezdából néhány nap múlva tovább ment Franciaországba, majd rövid angliai tartózkodás után 1849 novemberében Prágay János ezredessel együtt Liverpoolból elindult Amerika felé.

Fornet és Prágay voltak az első magyar honvédtisztek, akik az új világ földjére léptek a szabadságharc emigránsai közül. 1849 december 9-én érkeztek meg az "Europa" vitorláson Bostonba. Utitársai hazatérő amerikai családok voltak, akik midőn megtudták, hogy a hajón menekült magyar tisztek vannak, akik másodosztályon utaznak, meetinget tartottak és küldöttség útján felkérték őket, legyenek vendégeik az utazásra és kifizették az első osztályra szóló különbözetet. Fornet számára a francia nyelv ismerete megkönnyítette az ismerkedést és mire Bostonba értek, egy útitársa, Georg Price, felkérte őket, fogadják el vendégszeretét bostoni tartózkodásuk idejére. Megérkezvén a Tremonthouse-ban szálltak meg, hol a város lakossága tömegesen jött az első magyar honvédek üdvözlésére. Többek között megismerkedett és meleg barátságba került Putnamékkal, Boston egyik legelőkelőbb és leggazdagabb családjával. Putnamné Lowel Mária nagy lelkesedéssel karolta fel a magyar menekültek ügyét és számos folyóiratban és a napisajtó útján is megismertette az amerikai néppel szabadságharcunkat. Az ő kiadásukban jelent meg 1850-ben Prágay és Fornet könyve, mely a legelső könyv a magyar szabadságharcról (Prágay: The Hungarian Revolution, 1850 New York)

Bostonban és New Yorkban mindenki szivesen és díszes körülmények között fogadta a két honvédtisztet. A kongresszus Taylor köztársasági elnök indítványára elfogadta azt a javaslatot, hogy a magyar menekülteket Washingtonba meghívják. Héttagú küldöttség indult el 1850 január elején New Yorkból: gróf Wass Samu, Ujházy László, Ujházy Tivadar, Fornet Kornél, Hamvassy Imre, Radnich Imre és

Reményi Ede. Nagy ünnepségek között folyt le utazásuk. Trenton, Philadelphia, Baltimore városok látták vendégül a honvédtiszteket. Philadelphiában sokezer ember várta a parton a magyarokat hozó hajó érkezését. A Washington-palotában szállásolták el őket, este fáklyás felvonulást rendeztek ablakuk alatt oly mértékben ünnepelve őket, hogy Ujházy László lement a tömegbe és német nyelven megköszönte a lelkes rokonszenvet. Az ünneplés egészen hajnalig tartott. Másnap fogadás volt tiszteletükre a függetlenségi palotában. Január közepén érkeztek meg Washingtonba. A küldöttség tisztelgő látogatást tett Taylor köztársasági elnöknél és a kongresszus mindkét házának elnökénél. Wass Samu és Ujházy tolmácsolták meghatott szavakkal a magyar nemzet hálaját azért a váratlanul melegszívű fogadtatásért, amivel Amerika népe fogadta a száműzött magyarokat. Taylor elnök ünnepélyes ebédre hívta meg a küldöttséget.

Fornet Kornél 1850-ben Kaliforniába vándorolt. Ott mérnöki szaktudásával egy quarz- és egy aranybánya hasznosításánál, valamint olvasztó és fémjelző üzlet alapításánál érvényesült.

Kossuth Lajos 1850 november 10-én érkezett New York kikötőjébe. Fornet Kornél 1852 áprilisában találkozott vele Bostonban. Kapcsolatuk tartósságára utal, hogy Kossuth 1877 május 14-én dedikált fényképet küldött "Fornet ezredesnek emlékül" Olaszországból.

Fornet Kornél 1852-ben egy időre visszatér Európába. Először Brüsszelbe megy, ahol ismét találkozott báró Jósika Miklóssal és feleségével. Meglátogatta az akkor ott élő Kossuth nővéreket és édesanyjukat. Majd Párizsba ment, ahol az északamerikai követségen tartotta meg esküvőjét még 1947-ben eljegyzett menyasszonyával, akinek szépségéről a korabeli ujságok is tudósítottak. A fiatal házaspár visszatért Amerikába és New York közelében telepedett le. Fornet Kornél ott egy sikeres mintagazdaságot teremtett meg. Három gyermeke született Amerikában, Washington Béla, Etelka és Alice.

Néhány kilométerrel tőle, Scotch Plainsben telepedett le Mészáros Lázár, volt hadügyminiszter, kivel igen jó barátságban éltek. Gyakran látogatták egymást, ha ez nem volt lehetséges, nagy levelezést folytattak. Mészáros Lázár leveleinek egy része megvan és ezekből kiderül, milyen súlyos anyagi nehézségekkel küzdött, amiből legtöbbször Fornet segítette ki. Már ingóságait is eladni kényszerült, korrepetálással keresve kenyerét, de áldott jókedélye mindig legyőzte a nehézségeket. Élénken foglalkoztak a világ többi táján élő menekültek sorsával, különösen a törökországi híreket várták nagy érdeklődéssel. Egy percig sem szüntek meg reménykedni hazájuk sorsának jobbrafordulásában és egy új európai háború kitörésében reménykedtek, ettől várva Magyarország felszabadulását az elnyomók zsarnoksága alól. Egyszer már az a veszély fenyegette, hogy serif-kézre jut, ha nem tudja adósságát kifizetni, sürgősen kérve kölcsönt Fornettől, amit egy másik hálálkodó levele tanusága szerint meg is kapott.

Fornetet az amerikaiak elismerésük számos jelével tüntették ki. Igazgató választmányi tagja volt az országos központi gazdasági egyesületnek, az állami történelmi társulat dísztagjának választotta. 1860-ban kerülete képviselőként küldte a törvényhozásba. Midőn Lincolnt elnökké választották, nevük egy szavazócédulán szerepelt.

1861-ben tört ki az amerikai polgárháború, észak és dél harca. A magyar emigránsok majdnem kivétel nélkül felajánlották szolgálataikat Lincoln elnök felhivására.

Fornet is az elsők között volt, aki harctéri szolgálatra.jelentkezett. A francia származású Fremont tábornok hadtestébe került, mint utászőrnagy. Ebben a seregtestben szolgált a legtöbb magyar. 1861 októberében Camp Lilynél egy műszaki baleset következtében súlyosan megsebesült (Jefferson City mellett, Missouri államban). Gyógyulása után résztvett az antiantami csatában, majd 1862 szeptemberében kiváló érdemeire való tekintettel őrnagyból egyszerre ezredessé léptették elő és megbízták a newyersei 21. gyalogezred megszervezésével. Feladatát kiválóan oldotta meg, azonban kiújult sebe miatt nem tudott tovább katonai szolgálatot vállalni és még ez év decemberében nyugalomba ment. Közben megjött Magyarországról az amnesztia-rendelet híre, mire Fornet elhatározta, hogy visszatér családjával együtt szülőföldjére. Vagyonát pénzzé tette és hazatérve, Mohácson telepedett le, mint sótárnok. Amerikai kapcsolatait fenntartotta, Mohácson látogatta meg őt Millet, a világhírű bostoni származású francia festőművész.

Meghalt 1894-ben, Vácott. Sírja Budapesten van a kerepesi temetőben.

Az utókor nem feledkezett meg Fornet Kornélról. A magyarok Világszövetsége 1945 október 6-án kegyeletes ünnepséget rendezett sírjánál, melyen résztvettek a hadsereg, az amerikai és angol misszió képviselői. Dr. Máthé Elek, a Magyarok Világszövetsége nevében ismertette Fornet életét, az amerikai misszió nevében Townsend ezredes mondott beszédet, mig a honvédelmi minisztérium nevében Veress tábornok koszorúzta meg a sírt. Megjelentek még: Schönfeld követ képviseletében Barker ezredes, Engelhardt brit őrnagy, báró Apor István miniszteri tanácsos, Szelle főkonzul, Ács Tivadar, a magyar közélet több más vezető egyénisége és a katonai küldöttségek.

Fornet Béla szivesen beszélt nagyapjáról. Elmondta többek között a dolgozószobájában álló tabernaculum történetét, amely Európában készült, megjárta Amerikát, majd visszakerült Magyarországra. Jelenleg Fornet Béla unokája, ifj. Dr.Fornet Béla tulajdonában van. A professzor úr elmesélte, hogy nagyanyja az I. világháború alatt is rendszeresen megkapta nyugdíját, Amerikából, amely nem feledte el, hogy Fornet Kornél milyen hősiesen harcolt a polgárháborúban.

A Fornet család genealogiájával legtöbbet Fornet Béla fia Dr. Fornet László foglalkozott, aki "Fornet Kornél, 1848-s honvédőrnagy, amerikai ezredes élete" címen Budapesten 1946-ban könyvet adott ki.

Fornet Béla atyja, Fornet Elemér, Párizsban, az orvosegyetemen Charcotnál tanult. A Kolozsvári Egyetemen a Belklinikára került, amelynek igazgatója Purjesz Zsigmond egyetemi nyilvános rendes tanár volt. Itt első tanársegéd lett. Később Marienbadba ment fürdőorvosnak, de továbbra is tudományos kapcsolatban maradt professzorával. Purjesz Zsigmond számos tudományos munkája közül az 1874-ben megjelent "A belgyógyászat tankönyve" több kiadást ért meg, generációk tanultak belőle.

Fornet Elemér tudományos munkássága során foglalkozott a vesemüködés vizsgálatával. Figyelembe vette Korányi e téren már megjelent közléseit. A methylenkéket, mint desinficienst ajánlotta egyes vese- és hugyuti megbetegedéseknél.

Több tanulmánya jelent meg a gyomor-bélrendszer megbetegedéseinek tárgyköréből. Az Orvosi Hetilap XI. évf. 6-7. száma, 1896-ban közölte "Gyomorbetegségek befolyása a szervezet fehérjeforgalmára" c. 14 oldalas munkáját. Ekkor már marienbadi főorvos volt. A laboratóriumi vizsgálatokat Stiller Bertalan egyetemi magántanár, a budapesti Zsidó Kórház főorvosa jól felszerelt laboratóriumában végezte. Stiller tanár, aki a Kórháznak akkor már igazgatója is volt, szintén főleg a gastroenterologia tárgykörében publikált magyar és német nyelven, például "Az ideges gyomorbántalmak" (1884), "Glossen zur Radiologie des Magens" (1910).

Fornet Elemér Marienbad fürdőorvosaként a szép fürdőhelyről részletes leírást és orvosi ismertetést készített. Az orvosi rész 71 oldal terjedelmű. Részletesen leírja az egyes gyógyforrások ásványi anyag összetételét, a forrásvizek alkalmazásának indicatioit és contraindicatioit. Ezen belül foglalkozott az anyagcsere betegségeivel, a gyomor- és bélbántalmakkal, a máj, a lép, és a női ivarszervek károsodásával, keringési és légzőszervi, valamint, a vizeletkiválasztó rendszer betegségeivel.

Talán nem véletlen, hogy Fornet Béla munkássága is a gastroenterologia terén kezdődött. Ebben mind az apai példa, mind a Bálint klinika szelleme utmutatást jelentett. Fornet Béla atyjától örökölte hűségesen őrzött stethoscopját. Ez a sthetoscop csak egyszer jelentett "izgalmat" számára. Amikor ugyanis 1944-ben politikailag kritikus helyzetbe kerülve Budára ment, a stethoscopot íróasztalában, egy fiókban felejtette, ahol azt tartani szokta, amikor éppen nem vizsgált vele. Egész idő alatt nyugtalan volt, hogy ez a szivéhez oly közelálló apai emlék eltünhet. Nagy megkönnyebbülést jelentett, amikor 1945 márciusában Debrecenbe visszaérve, első dolga volt a fiókot kinyitni és megtalálni azt. Ettől haláláig nem vált meg. Klinikájának minden tagja ismerte ezt a stethoscopot és az is tudott volt, hogy tanítványainál sem kedvelte a fonendoscop használatát.

Az apa és a tanítómesterek iránti tisztelet sugallta Fornet Béla önéletrajzának kezdő sorait is:

Önéletrajz

1890-ben születtem Párizsban, ahol atyám (+Dr. Fornet Elemér) Charcotnál tanult. Nagyapám Fornet Cornél mérnök és 1848-ban őrnagy volt, Kossuthal emigrált, 1861-ben tért vissza. Édesanyám +Kovách Julianna.

Érettségi praematurus 1908 Nyitrán; orvosdoktori oklevél 1913. Budapest.

1914-ben léptem a Korányi, majd az új Bálint klinika kötelékébe, ahol Bálint professzor haláláig működtem. Első éveimben nagyon megzavart az I.világháború, amelyből 1918 végén tértem haza (népfelkelő főorvosként).

A háború utáni nehéz viszonyokban küzdelmesen haladtam pályámon, de azután főnököm bizalmából 1928-ban adjunctus lettem; 1929-ben nyertem Budapesten magántanári képesítést. 1930-ban pedig a debreceni belgyógyászati tanszékre nyertem kinevezést.

Azóta itt müködöm, sok viszontagság közt is igyekezve megtartani és megtartatni azt, amit főnökeimtől tanultam.

Fő munkairányom az allergia volt, amely specialis themakörnek sikerült néhány lelkes hivet is nevelnem. 1938-ban a maga nemében kezdeményező Allergia c. könyvem, melyet Paul Benő munkatársammal irtunk, igen jó fogadtatásban részesült és azt hiszem még ma is sok vonatkozásban jó. Uj kiadása (Kesztyüs Lóránd professzorral) előkészületben van.

Bálint prof. hagyományainak megfelelően 1930-tól rendszeresen és folytatólagosan adtam elő a belgyógyászat egész anyagát (6, illetve, 4 félévben) és előadásaim jegyzetéből lett a Belgyógyászat c. könyvem, amelynek nagy sikerét törekvéseim elismerésének is tekinthettem.

Az emésztőszervi betegségek iránti érdeklődésem (ulcus, hepatopathiák, ezek allergiás vonatkozásai) ugyancsak a Bálint klinika hagyományainak folytatása volt. Régebben végzett kisérletes munkáim az éhgyomri motoros müködésről a gyomorfekélyes panaszok némely kérdését világította meg; 1949-ben pedig a klinika ulcusos beteganyagát értékeltem ki az ulcus népbetegség jellegének szempontjából. Ezt a themát annak idején, mint a magyar gastroenterologiai társaság vezetője vehettem fel Friedrichel és ezt tette magáévá a később megalakult ulcus ankét is. (A debreceni Orvosegyesületben tartott beszámolóm nem jelent meg nyomtatásban.)

Életrajzomhoz hozzátartozik pedagógiai munkásságom néhány mozzanata. Ugy érzem, hogy akik nálam hallgattak belgyógyászatot az előadások, gyakorlatok és nem utolsó sorban a részükre írt jegyzetek, illetve belgyógyászat révén mindig korszerű, haladó szemléletű és a gyakorlati életben is helytálló oktatásban és nevelésben részesültek.

A negyvenes években, különösen 1944-ben politikailag kritikus helyzetben voltam, részben emiatt is voltam kénytelen Budára elhúzódni, ahol a nyilas terror elől az Alkotás úti helyőrségi kórház derék parancsnoka adott menedéket. Onnan 1945 márciusában tértem vissza és szerveztem újjá a klinikát. 1947-48 évben az egyetem rectora voltam, 1945-től az orvosok szakszervezetének elnöke voltam az Egészségügyi szakszervezet megalakulásáig.

Soha azelőtt politikai pártnak tagja nem voltam, de munkáspártok egyesülése után Weil Emillel folytatott eszmecserék hatása alatt 1948-ban, a legkonstruktivabb szándékkal tagja lettem a M.K.P.-nak, amelyből azonban 1951-ben - jórészt fiamnak 1949-ben bekövetkezett hűtlenség miatti elítéltetése miatt - kizártak. Azóta is teljes erőmmel törekszem a klinika hármas: gyógyító, oktató-nevelő és tudományos feladatkörében megfelelni.

Debrecen, 1960. márc. 30.

Fornet Béla
egyetemi tanár,
az I.sz.Belklinika igazgatója

Puritánul rövid életrajzát az alábbi adatokkal egészíthetjük ki. A budapesti egyetemen "A belgyógyászat határterületei" c. témakörből habilitálták magántanárrá. A debreceni Egyetem Belklinikájára történt egyetemi nyilvános rendes tanárrá történt kinevezésével egyidejüleg bizták meg a Debreceni Ápoló- és Védőnőképző Intézet igazgatói teendőinek ellátásával is. 1931-től, az Egyetemmel szoros kapcsolatban lévő kórház bel-, tüdő-, és fertőző osztályait vezeti, illetve igazgatja, annak a népjóléti tárcához való átkerüléséig.

A Debreceni Tudományos Társaság 1932-ben rendes tagjai sorába választja. 1942-ben a Wiener Archiv. für Innere Medizin szerkesztőbizottságának lett tagja. A Magyar Belorvosok Egyesületének éveken át állandó titkára, majd 1941-től elnöke. A Debreceni Orvosegyesület 1944-ben választotta meg elnökéül és e tisztet utolsó infarctusáig látta el.

1946/47-s tanévben az egyetem orvosi facultásának prodékánja.

1947/48-as tanévben az Egyetem rektora, a következő évben pedig prorektora.

Rektori müködéséről Dr. Végh Pál a "Debreczeni Képes Kalendárium" 1948-s évfolyamában ír méltatást, kiemelve a Fornet klinika gazdag tudományos munkásságát.

Mint az I.Belklinika igazgatójáról írt rektori minősítések kiemelik példamutató, legmagasabb szinvonalú, kiváló didaktikai érzékkel ellátott oktatói munkásságát.

1964 julius 1-én "Kiváló Orvos" kitüntetést kapott, amely a klinika és az egyetem valamennyi dolgozójának osztatlan örömet okozott.

Halála előtt egy hónappal(!) Juhász Pál rektor írja róla:

"Bár legutóbbi időben betegsége tevékenységét korlátozta, előadásai, betegbemutatásai ifjuságunk oktatása szempontjából ma is igen értékesek, bölcs, higgadt tanácsai egyetemi tanácsüléseken nagy értéket képviselnek".

"Salus aegroti suprema lex esto"

Fornet Béla orvosi munkájában domináló szemlélet volt, hogy nem a betegséget, hanem a beteget kell gyógyítani. Az orvosi ténykedés csak akkor lehet igaz és emberi, ha a megbizható, a tudomány fejlődésével lépést tartó tudáshoz szív és a beteggel való együttérzés társul. Mindig törekedett a betegség mögött meghúzódó szociális, psychikai tényezők feltárására is. A gondos vizsgálatot, a betegekkel való tapintatos bánásmódot az orvosi etika kritériumának tartotta. Híres volt páratlan fizikális vizsgálati módszereinek kifinomultságáról. Nem lehetetlen, hogy ebben zenei jártassága is segítette. Mint Szállási Árpád írta róla (O.H., **118**, 96-98, 1972) "Ugy kopogtatta ki a tanteremben a szív relativ tompulatát, hogy még a kakasülőn gunnyasztók is meghallották".

A gondos anamnézis felvételre példának hozom azt az esetet, amikor egy fiatal vidéki asszony panaszait chronikus ólommérgezésnek diagnosztizálta. Kiderítette, hogy a beteg lakóhelyén a vízvezeték régi ólomcsövekből van és a vidéken lágy a víz. A víz az idők folyamán annyi ólmot oldott ki a csövekből, hogy az a beteg szervezetében felhalmozódva chronikus intoxicatiot okozott.

Betegbemutatásainak szinvonalára jellemző, hogy Dr. Purjánszki az egyetem akkori rektora betegként feküdt a klinikán. Nemcsak természetesnek, de megtisztelőnek is tartotta, hogy a tanteremben Fornet professzor őt vizsgálja a medikus oktatás keretében. Ezzel demonstrálta ambuláns előadásán az Endarteritis obliterans kórképet.

A Debreceni Belklinika fiatal professzoraként nagy ambicióval látott hozzá a klinika korszerűsítéséhez, fejlesztéséhez, olyan eljárások rutinszerű bevezetéséhez, amelyek abban a korban születőben voltak. Ezek a fejlesztések mind a betegellátás, mind az oktatás és szakorvosképzés szempontjából rendkivül lényegesek.

Először megszervezte a klinika saját röntgenlaboratóriumát, ahol minden orvosnak, illetve szakorvos jelöltnek legalább fél évet kellett tanulnia. Nagy súlyt fektet a kémiai laboratórium metodikai eljárásainak bővítésére és arra, hogy azok a mindenkori fejlődéssel lépést tartsanak. Serologiai laboratóriumot hoz létre, amely az allergologiai kutatásoknak is bázisát képezte. Felállítja a diétás konyhát, ahol a szakképzett diétás nővérek nemcsak a beteg egyénre szabott diétáját tudják elkészíteni, de számos dolgot maguk végeznek. Például a diabetesben szenvedőknek a kompótokat és lekvárokat maguk tették el nyáron, illetve főzték be. Fornet professzor számos diétás összeállítást készített, aminek abban a korban igen nagy jelentősége van. Pl. több ulcus diéta összetételét adta meg a diétás nővéreknek. Ennek jelentőségét támasztja alá, hogy abban az időben az anticholinerg gyógyszerekben és az antacidumokon kivül csak a diéta állt rendelkezésre. A klinika orvosait rendszeresen küldte a diétás konyhára tanulni és az egyes diéta tipusok ismeretét elsajátítani.

1933-ban! szinte forradalminak számított az, hogy EKG-t rutinvizsgálattá tette klinikáján. Bár mindig hangsúlyozta, hogy a műszeres és laboratóriumi vizsgálatok nem pótolják a gondos anamnesis felvételt és fizikális vizsgálatot, de a leletek értékelésére nagy súlyt fektetett.

Kutatási területe mindig klinikai témákat ölelt fel. Érdeklődési köre sokirányú. Foglalkozott az adrenalin érhatásaival, egyes hormonok (pl. oestrogenek) kutatásával. Jelentősek gastroenterologiai és hepatologiai megfigyelései. Például, kimutatja, hogy a gyomor éhségcontractioi a tónusos- és nem a persistalticus mozgások révén jönnek létre. A gyomormüködés vizsgálatában elért eredményeiről a Nemzetközi Orvostovábbképző kurzus felkérésére 1931-ben Karlsbadban tartott előadást. A Hepatologiai kutatásai már tükrözik az allergia iránti érdeklődést. 1937-ben, Vichy-ben a nemzetközi májkongresszuson "Les troubles functionels du foie au cours des etats allergiques" címen tart előadást. Bálint professzor kutatási irányzata a sav-basis egyensúly kérdései Fornet professzort is foglalkoztatták. Vizsgálta a sav-basis egyensúly hatását allergiás kórképekre. Diagnosztikus módszerként az intracutan tuberculin próbát savanyítással intenzivebbé tette. Kimutatta, hogy az asthmás roham alatt adott adrenalin a vér pH-ját lugos irányba tolja, ezzel csökkenti az allergiás készséget. Az allergiás betegségek kezelésében foglalkozott pyreticumok, illetve lázkeltő vaccina alkalmazásával. Az allergiás megbetegedések kutatása terén elért eredmények először 1938-ban jelennek meg monográfia formában: "Allergia és allergiás belgyógyászati betegségek" cimmel, Paul Benővel, tanítványával közösen írva.

Tudományos munkásságát a monográfia végén közölt irodalomjegyzék alapján értékelhetjük. Közleményeinek publikálását és nemzetközi kongresszusokon tartott illusztris előadásait megkönnyítette, hogy anyanyelvi szinten tudott franciául, németül és angolul.

A kutatást sohasem tekintette öncélunak, hanem vallotta és tanította, hogy annak a beteg érdekét kell szolgálnia, akár érzékenyebb diagnosztikus eljárás, akár korszerűbb terápia alkalmazásával. Dán Sándor egyetemi tanár az Orvosi Hetilapban írt nekrológjában írja: "A tudományos kutatásban nem sodródott szélsőségekbe. Távol tartotta magától és tanítványaitól a kétes értékü tudományos sikereket, csak megérlelődött tudományos igazságokat írt le, azokat alaposan megfontolta és mondanivalóját időtállóan, példás irodalmi stilusban fogalmazta meg". Ezt a szemléletet adta át tanítványainak. A Fornet klinikáról kikerült közlemények etikailag akkor is helytállóak voltak, amikor még nem létezett a Helsinki-i egyezmény, szakmailag megalapozottságukat hitelesen dokumentálja, hogy azokat rangos hazai és nemzetközi folyóiratok egyaránt elfogadták. Végh Pál kimutatása szerint 1930 és 1940 között a klinika 165 önálló közleményt publikált. Tudományos érdeklődését és vizsgálatait a háború sem szakította meg. Már 1945-ben előadást tart a Debreceni. Orvosegyesületben. Ujabb therápiás kisérletek acut nephritisben és éhségoedemában" cimmel. 1947-ben már ismerteti a penicillin kezelés eredményeit. Orvosok részére tartott továbbképzésként elsőnek tarott előadást az orális antidiabeticumokról 1958-ban.

Az Orvosegyesület elnökeként a csütörtöki előadások tematikáját mindig úgy válaszolta meg, hogy azon általában két casuistica és két vagy három előadás szerepelt. Ügyelt arra, hogy az előadók különböző klinikákról, illetve intézetekből kerüljenek ki. Igy az elméleti intézetekben müködők ne szakadjanak el a klinikumtól és a klinikusok halljanak elméleti intézeti témákról. A hallgatóság összetétele ennek megfelelően különböző volt. A városból is sokan jöttek el ezekre az összejövetelekre. Fornet professzor olyan eleganciával látta el az elnöki teendőket, hogy mindenki megtiszteltetésnek vette, ha az Orvosegyesületben szerepelhetett. Az akkori szemléletnek megfelelően a fiatalok itt mutatták be először munkájukat és a hozzászólások, viták értékelése és elemzése után szerepelhettek aztán országos, majd nemzetközi kongresszusokon. Az Orvosegyesület mindenki számára jó iskola volt.

Kedves emlékeim közé tartozik, hogy amikor az egyik Belgyógyász Nagygyülésen a klinika tagjai 9 előadással szerepeltek, sikerüknek annyira örült, hogy valamennyi résztvevőnek maga fizette be a banketten való részvételt az elegáns Gundel étteremben.

"A tanításban a tévedés majdnem szándékos vétségnek számít"

R. Jehuda

Fornet Béla a medikus oktatást nemcsak megtisztelő feladatnak, de igazi szívűgyének tekintette. Minden előadásra gondosan felkészült. Már előző este átnézte a beteg leleteit és nem mulasztotta el előadásaiban a hallgatóknak a legújabb tudományos eredményeket ismertetni. Előadásai mindenki számára élményt

jelentettek. Páratlan felkészültsége kedves közvetlenséggel és kiváló előadásmóddal társult. Nincs egyetlen olyan hallgatója sem (sajnos számunk már fogyóban ban), aki a Fornet professzorra való emlékeit ne a hires pénteki ambuláns előadással kezdené. De nemcsak ezek, hanem valamennyi előadása didaktikusan felépített, jól követhető volt. Hangsúlyt fektetett a differenciál-diagnosztikára és a terápiára. Ez utóbbiban lépést tartott mindig az új, de leszürt eredményekkel.

Az oktatás egyik lényeges része a szigorlat. A Belklinikán a szigorlatok egy hétig tartottak. Ezalatt folyt a gyakorlati rész számonkérése (betegvizsgálat, anamnézis, diagnosis, terápia etc.). Az utolsó napon volt az elméleti szigorlat. Ez nyilvános volt. A könyvtárt általában zsúfolásig megtöltötte nemcsak a hallgatóság, de a klinika orvosi karának jelentős része is . Fornet professzornál még a szigorlat is didaktikus volt, a jelöltet alaposan, de oldott légkörben kérdezte és ha kellett még ott is magyarázotot fűzött az elhangzottakhoz.

Egy eset volt, - amelyről a klinika minden tagja tudott, - amikor engedett szokott igényességéből a szigorlaton. Egy ősmedikus harmadjára jelent meg utolsó szigorlatán a Belgyógyászaton. Ekkor sem jeleskedett és mentőkérdésként a tuberculosis tételt kapta. Ez a Fornet-Belgyógyászatban 33 oldal és kiválóan szerkesztett, az akkori kor legkiválóbb pathogenetikai, diagnosztikus és therapiás szintjét nyújtotta. Ennek ellenére a jelölt a következő választ adta:" Professzor úr nagyon sajnálom, de ez a fejezet a tankönyvben olyan zavaros, hogy nem tudtam megtanulni". A professzor kissé elsápadt, jellegzetes mozdulatával kissé megpödörte bajuszát, majd így szólt: "Nézze Kollega úr én már nem állíthatom meg magát" - és ezzel átengedte.

Előadásain nemcsak a medikusok, de a klinika orvosainak egy része, főleg a szakorvos jelöltek is mindig résztvettek. A kijelölt u.n. tantermes orvosok vezették az előadásról a jegyzetet. A "tantermes" megbizatásért szinte versengtek a klinika tagjai.

A szakorvosképzés követelményeit mindenkor figyelembe vette. Ezt szolgálta, hogy a klinikán a beosztás félévenként változott, így mindenki minden osztályon működött, továbbá beosztotta orvosait laboratóriumba, röntgenbe és - mint már említettem a diétás konyhát is kötelező volt látogatni. Jó felfogás volt az osztályváltásoknál az is, hogy minden fiatal más és más tanársegédhez, adjunktushoz kapott beosztást, igy más-más kutatási területekkel ismerkedhetett meg.

Beosztottjait gondosan irányította, de nem kényszerítette őket egy-egy kutatási területhez, hanem figyelembe vette érdeklődési körüket. Előadásaikat és közleményeik kéziratát gondosan lektorálta, mielőtt azok publikálásra kerültek. Tanácsaival segítette őket és kritikai elemzései sohasem voltak bántóak, inkáb, mintegy biztatást kapott tőle és értékelte, ha valaki a kötelező feladatokon túl részt vállalt valamely kutatási területen.

Iskolateremtő egyéniségéhez hozzátartozott nagy tudásán, kedves stilusán kívül az is, hogy néha fél mondatokkal tudta valamire irányítani beosztottjai figyelmét. Nem mulasztotta el előadásaik meghallgatását, velük örült, ha a vitában megfelelő felkészültséggel vettek részt, vagy ha megjelent közleményeiket neki átnyújtották.

Aki a Fornet klinikán nyert szakképesítést, biztos lehetett abban, hogy aktuális szinten elsajátíthatta a belgyógyásszattal szemben támasztott követelményeket. Hozzájárultak ehhez a hétfői referáló ülések. A referálandó cikkeket ő maga választotta ki és minden referátumhoz elemző megjegyzéseket fűzött. Kérdéseket tett fel és mindezt olyan légkörben, hogy szinte valamennyien vártuk a hétfő délután 6 órát, amikor összejöttünk a legkülönbözőbb témájú cikkek ismertetésére. Soha nem egy folyóíratot és nem egy témát referáltunk. Erre mindig súlyt fektetett, így tartva fenn az érdeklődést. A referátumok nyilvánosak voltak, azokon gyakran jelentek meg a kórházakban vagy az egyetem más intézetében dolgozó munkatársak.

Külön élményt jelentettek a tanársegédi megbeszélések. A belgyógyászati előadások mindig reggel 9-10-ig voltak. Ezt követően jött be a tanársegédi, adjunktusi kar a professzor szobájába. Itt ismertethettünk egy-egy nehezebb casust, de gyakran a beszélgetés tárgya csak a professzor kedves témáinak egyike volt, mint pl. bizonyos elektromos berendezések müködése, vagy az előző napi koncert élményei. Néha megmutatta egy-egy új festményét, megmagyarázva, hogy azt csak bizonyos ideig lehetett azonos fényeffektus mellett festeni. Ma is emlékszem egy Bodrog partján festett tájképének ilyen elemzésére.

Tankönyve, amelynek első kiadása egyetemi előadásainak jegyzetei alapján íródott, 1940-ben jelent meg. Lényegretörő, világos megfogalmazásával nagyban segíthette a medikusok és az orvosok tanulását, illetve továbbtanulását. Az újabb kiadás két kötetben jelenik meg "Belgyógyászat" címen.Tankönyvének értékét növeli, hogy annak ábrái, röntgenfelvételei mind a klinika saját anyagából kerültek ki. E hézagpótló mű több generáció alapolvasmányává vált. Számos megállapítás az új diagnosztikus eljárások birtokában is helytálló. Szemlélete pedig minden orvos számára ma is követendő.

Tankönyve második kiadásának előszavában a következőket olvashatjuk: "Az előző fejlődési fokozatok dacára is bizonyára számos fogyatékossága van ezen szűkreszabott könyvnek; mert az orvostudomány óriási anyagának olykor önkényesen elhatárolt részét öleli fel csupán és minden határterületnél újabb és újabb anyag kinálkozik- a tudomány fejlődése pedig egyes kérdésekben elméleti vagy gyakorlati eredményeket teremt, új lehetőségeket nyújt, előző álláspont helyesbítését teszi szükségessé. Ezért van az, hogy midőn most útjára bocsátom könyvemet, a jól befejezett munka érzése helyett inkább a folytatás és újrakezdés szükségességét érzem.

Mégis remélem; hogy mostani alakjában is hasznos szolgálatot fog tenni."

Fornet Béla tankönyvére hivatkozik Heténvi Géza: Részletes Belgyógyászat c. tankönyve, majd Magyar I.,Petrányi Gy.: A Belgyógyászat alapvonalai c. könyve egyaránt.

Heténvi Géza klinikájával kölcsönös kapcsolatot tartottak fenn. Meglátogatta és előadásokat tartottak Szegeden, amelyeket Heténvi Géza és klinikájának tagjai a debreceni Orvosegyesületben tartott előadásokkal viszonoztak.

A Fornet klinika napi élete

A professzor szinte minden előadást maga tartott. Előadás előtt, valamint délután 2-4 között nem volt szabad zavarni. Ha valakit megtisztelt egy-egy előadás megtartásával, utána behívta a szobájába és érdeklődött, hogy hogy sikerült, voltak-e hallgatók nagy számban. Nagy megtiszteltetésnek számított, ha a professzzor valakit az íróasztala előtt álló széken hellyel kinált meg.

A vizitekre mindenki készült. A prof. minden beteg ágyára leült, kikérdezte, megvizsgálta. A reá jellemző eleganciát az orvosi tartás követelményének tekintette. Azt hiszem ma sincs egy olyan Fornet tanítvány sem, aki a kórteremben ne fehér ingben és nyakkendőben jelenne meg.

Mind előadásaira, mind vizitjeire pontos időben érkezett. A viziteket minden nap más osztályon kezdte, ami a beteg érdekét is szolgálta.

A referátumokon a könyvtár asztal hosszú részének közepén foglalt helyet, az u.n. asztalfőn a referátumot vezető tanársegéd ült. Az akkori legkönnyebb "Opera" cigarettát szívta, a referátum alatt általában egyet.

Jeles eseménynek számított minden évben a Béla nap megünneplése. A klinika tagjait az ebédlőben látta vendégül a köszöntés után. A kínálathoz hozzá tartozott a "chasée", amelyet ő honosított meg Debrecenben és azóta is az egyetemi fogadások nélkülözhetetlen része. A névnapját felköszöntő más vendégeket először szobájában fogadta, így pl. mindig átjött gratulálni Ladányi Józsa professzornő, de Debrecenbe kerülése után feleségem is a Gyógyszertani Intézetből, aki a klinikai referátumokon is részt vett.

Minden karácsonykor az inspekciós orvossal együtt végig járta a kórtermeket. A betegekhez mindig kedves, biztató szavakat intézett. Ugyancsak nem mulasztotta ezt el újévkor sem.

Vasárnapokon is benézett egy-egy kórterembe, sőt ha kellett személyesen is elvégzett laboratóriumi vizsgálatot, ha például a polározást az inspekciós orvos - általa eléggé el nem itélhetően - nem tudta egyedül kivitelezni.

Hankiss János egyetemi tanár az alőadások hangulatára, a klinika mindennapi életére a következőképpen emlékezik. "A professzor a tantermi előkészítőben mindig odalépett a beteghez, vállára tette a kezét és megkérdezte, hogy van, éjjel nem fulladt-e, vagy csak egy biztató szót mondott és odamosolygott. Vagy éppen komoly maradt, ráhajolt a stethoskoppal (fonendoskopot sohase használt, s volt valami szimbolikus abban, ahogyan meghajolt a beteg fölött, stethoskopja éppcsak érintette a mellkast), pulsusa után nyult és bólintott. Azután belépett az ajtón, amely fölé ezt iratta ki: "Salus aegroti suprema lex". A szép mondásokat nem szerettük, az idegeneket különösképpen nem, mégis mellette dolgozva megértettük az üres szavak jelentését később, amikor valami izgalmasan ujat akartunk próbálni és ő csöndben, de határozottan odavetette a kérdést (sohase tiltás vagy parancs formájában): "És mi haszna lesz belőle a betegnek?" Hiába tiszteltük és ismertük el, magunkban néha felmordult a kalandvágy: "Dehát akkor hogy megy előre az egész verkli, s különben is ami ma egy embernek megterhelés, később százak haszna lehet". Ma tudom, hogy az ő belső válasza volt az igaz. Nemcsak azért mert ő közelről látta, milyen borzalmakhoz vezet lelkiismeretünk lazasága és hogy a gazságokat mindig a legszebb frázisok mögé rejtik; az embertelenséget humánus jelszavak álarca mögött követik el. Hanem azért is, mert az emberi élet egyedi és ismételhetetlen, amelyről csakis az egyén diszponálhat szabad elhatározással: odaadhatja egy szép, nemes ügynek, feláldozhatja a közösségért vagy visszavonhatja, magának tarthatja. Nincs az a betegség, amely felold ez alól a tiszteletadás alól: az élet tisztelete alól, senki érdekében sem.

Előadásra fehér köpenyben, de civilnadrágban lépett be, keskeny, elegáns cipőben: a hallgatóság iránti megbecsülést vagy a beteg tiszteletét sugallta, talán mindkettőnek szólt. Letette füzetbe írt jegyzetét a pulpitusra, aztán megkerülve az asztalt előrejött és lassan sétált az első padok előtt. Néha fél lábbal az asztalra ült. Sohase alacsonyodott le annyira, hogy előadását olvassa. Kristálytiszta vázlatban építette fel mondanivalóját, belevéve egy két nevet és újabb évszámot is. Ezekből alakult ki tanársága elején egyetemi jegyzete, majd 10 évi érlelés után "Belgyógyászat" c. tankönyve. Ez nemcsak leszűrt anyagával és tiszta, világos szövegével lett mintaképe a jó egyetemi tankönyvnek, hanem nyomdatechnikailag is előremutató szép ábraanyagával. A kiemelésekkel és nem túl kis betükkel szedett petit nyomtatásaival jól tanulható volt.

Nagy erőssége volt a szép stilus. Nemcsak maga fogalmazott szóban, írásban szabatosan és szépen, hanem súlyt fektetett arra is, hogy beosztottjainál is lemetszegesse a pongyolaságot, az orvosi irodalomban annyira elharapódzott pontatlan, zavaros csúnya kifejezést. A dolgozatokat ilyen szempontból is gondosan átdolgozta, a margóra ceruzával megjegyzést írt és az érdekeltekkel tüzetesen megbeszélte. Ha zavaros volt a mondat: Mondd el egyszerüen, mit akarsz közölni! vagy: "Ezt a szép Thomas Mann-i mondatot bontsd fel három tőmondatra".

Jelzői, képei időnként egészen magával ragadóak voltak. Emlékszem, mennyire megkapott, amikor a pericarditis constrictiváról mutatott be röntgen képet és a Rippl-Rónai képek erőteljes contourjához hasonlította a látottakat.

Előadását a nyugodt higgadtság és a világos, szép fogalmazás jellemezte, valamint a betegekkel való bánás pózmentes, a másikat egyenrangunak tisztelő beszélgetőpartner: érdeklődés és komolyság a beteg emberrel szemben. Soha nem ragadta el a népszerüsködő előadók könnyű sikerre törő frivolítása. 9-10-ig komoly beszélgetés és világos gondolkodás ideje volt, nem cirkuszi mutatványé és szinészteljesítményé.

De, hogy a látszólagos könnyedség és rutin az igazi egyetemi előadót sohasem menti fel teljesen a belső feszültségtől, mutatja az a kis epizód, ami naponta lejátszódott. A professzori előadás után szobájába gyültek az osztályvezetők. A professzor ilyenkor szekrényéhez lépett és egy kis stampedli konyakot ivott. Majd leült íróasztala mögé, s kiengedve tájékozódott a betegek problémájáról. Itt olvasta fel a rendeleteket, osztotta ki a feladatokat. A világ kérdései sem záródtak ki innen, sokunkat érintő világmozgások éppúgy terítékre kerültek, mint egy-egy zenei vagy kultúrális élmény, időnként neves emberekkel való találkozásra emlékezett, vagy könyvekről hallottunk, vagy akár mondhattunk véleményt. A sokszor nehéz és hajszolt nap kellemes percei voltak ezek.

Utána jött vizitelni. Az utolsó időkig nagyon rendszeresen vizitelt, naponta egy-egy osztályrészt, azaz a klinika negyedét. Kritikát ritkán kellett megfogalmaznia. Egy tekintet, jól elhelyezett kérdés mindennél többet mondott. Ha a bajusza alig láthatóan emelkedett, azt a rosszallás legmagasabb jelének vehettük, s ez napunk hátralévő részét beárnyékolta. Elég volt ahhoz, hogy mulasztásunkat rohamlépésben pótoljuk.

Súlyt helyezett arra, hogy necsak a klinikán legyen rend és tisztaság (ott tanultuk meg, hogy a vizit szerves része a vizsgálókba, tálalókba, sőt mellékhelyiségekbe való bekukkantás), hanem az orvosok is adják meg a tiszteletet szakmájuknak. "Megvárom, mig megborotválkozol", vagy kisujjának egy pöckölő mozdulata az ember nyaka alatt tudtul adta, hogy borotválatlanul, apacsingben nem jelenhet meg a kórteremben.

Még egy fix pont volt a klinika életében: a folyóirat-referátumok. Kizárólag munkaidő után tartottuk: délután 6-tól (az osztott munkaidőt szerette, bár nem követelte meg), majd mikor ebbe is minduntalan belecsengett a telefon, s az embereket ide-oda hivogatták, áttette vacsora utánra, 8-ra. Nagy berzenkedve fogadták, főleg a messzebb lakók, de hamar beleszoktunk: Egyik kollegina volt a kávéfelelős, a csészékből kellemes illat terjedt szét, amig az orvosok sorban referáltak. "Csak hosszabb ne legyen, mint maga a cikk" - ez volt a jelszó. A néhány soros, negyed gépelt ives referátumokat szerette. Ebbe viszont bőven belekérdeztek, nem lehetett Summary-kat referálni. A témának kapcsolatban kellett lennie a klinikummal. Ez alól csak kivételesen érdekes, új problémáknál volt kivétel.

Magáról alig beszélt, egyéni nehézségei nem árnyékolták be sem a klinika hangulatát, sem munkatársaival való napi viszonyát. Emberi magatartásának értékei is csak lassan revelálódtak előttünk, mozaikokból lehetett összeállítani, idősebb kollegák elbeszéléseiből háború előtti életét s főleg a háboru alatti magatartását, amikoris egyéni biztonságát veszélyeztetve bújtatta a klinikán mint betegeket, segédszemélyzetet azokat az üldözötteket, akik a halál torkából kerestek nála menedéket. Később sohasem használta fel szolidáris magatartását. Ez emeli szememben magas értéküvé azt a levelet, amelyet már betegsége veszélyes idejében egyik délután kezembe adott. "Ezt tedd el. Édesapádról szól." Nem hiszem, hogy értékesebb rehabilitálást kaphattunk volna.

Életéhez a munkán, előadáson, egy intézet példaszerű vezetésén, a megbeszélések hangulatán, az otthon elfogyasztott ebéd, a tanári lak kertjében lassan lekortyolgatott kávén kívül hozzátartozik a művészet-szeretete. Szerette a zenét, jó lemezeket. Nagy lakásában időnként tartottak házi hangversenyeket. Ezenkívül kitűnően festett. Erről alig beszélt, s csak hosszú-hosszú tanár-tanítványi együtt töltött évek múlva láthatta meg az ember egy-két képét, akkor is elhárította a megjegyzésnek mégcsak a lehetőségét is.

Ilyenkor rátért másik szerelmének, az utazás emlékeinek felidézésére: milyen szinesen és plasztikusan siklott kedves Peugeot-ja a hegyek között, régi városokban; az autójavítások kalandja belemosódott a festői táj hangulatába. Talán ezek a véletlen negyed órák voltak a legfesztelenebb hangulat hordozói.

Aki csak távolról ismerte elegáns, magas alakját, komolyságát elútasításnak, szűkszavúságát visszahúzódásnak gondolta. Közeli ismerősei és főleg munkatársai előtt azonban gyakran megnyilt. Szerette és tudta is élni az életet: amig lehetett, sokat utazott, szenvedélyes autós volt, ritkaságszámba menő Peugeot-jára később is mindig superlativusokban emlékezett. Háború után eleinte lehetetlen volt autóhoz jutni, később bölcs belátásból nem is gondolt rá. De akármikor egy lassú Trabantot vagy Moszkvicsot választott vonat helyett, ha erre alkalom adódott. Ilyenkor dicsérte az autó jó tulajdonságait és nagy vezetői rutinjából is szivesen átadott a kormány mellett ülőnek. Szeretett volna száguldani.

Az ilyen utakon rendszerint Szolnokon, - ha nagyon időre kellett menni, akkor csak Pesten - hívta meg a társaságot ebédre. Élvezet volt figyelni szakértő kérdéseit a pincérhez, s azt az alig rejtett élvezetet, ahogy a jó falathoz nyul. Ebben azonban nagyon mértékletes volt, ha nagyon ritkán áthágta sajátmaga szabta kereteit (pl. esküvői ebéden), este szigoruan megkoplalta.

Szenvedélyesen harcolt a klinikatelep minden veszélyeztetett növénye, bokra, fája érdekében. Minden fórumon fölháborodottan tiltakozott, amikor értelmetlenül irtani kezdték az évszázados fákat. Ezekben a haragos szenvedély égett.

Ugy gondolom, büszkén viselte nevét és szivesen emlékezett francia elődjére, de önmagát fenntartás nélkül magyarnak érezte és magyarként élt és dolgozott.

Szórakozásai közül fiatalabb korában a tenisz érdemel említést, és a sportszerűen űzött kártyapartik, amelyekkel dijakat is nyert barátai társaságában, akikkel sohasem lanyhult barátsága. Mi főleg Kettesy professzorral fenntartott barátságát láttuk".

"Ha nincs bölcsesség, nincs tudomány, nincs belátás"

R, Eleázár ben Ázárja

Fornet Béla orvosi müködését, a klinikát vezető professzor munkáját egyaránt jellemezte, hogy bölcsességgel irányított, a humánum hatotta át minden tényked ését, tudományát pedig mindig és minden ember szolgálatába állította. Belátó volt mind beosztottjaival , mind a betegekkel. Azonban ha a betegeknek valami panasza volt orvosára, mindenkor a betegnek adott igazat. Amikor még a klinikán nagy kórtermek voltak megkivánta, hogy a gyakornok a kórteremben írja a decursusokat, hogy azalatt is a betegek közt legyen. Az orvos-beteg kapcsolat forneti etikáját jól jellemzi a következő eset. Az egyik nőbeteg éjszaka rosszullétről panaszkodott és kérte a nővért, hívja az inspekciós orvost. Az orvos a kórterem ajtajában meghallgatta a nővér szavait és ellátta utasítással, de nem vizsgálta meg a beteget. A beteg másnap a viziten beszámolt erről a profnak. Vizit után Fornet prof. hivatta az orvost és kérdezte, hogy miért nem vizsgálta meg a beteget, hiszen a kultúrtanácsos felesége nem alaptalanul panaszkodott rosszullétére. Mire az illető orvos ezt válaszolta: Ha tudtam volna, hogy a beteg a kultúrtanácsos úr felesége, akkor megvizsgáltam volna. Erre Fornet prof. azt válaszolta, hogy ha a kollega úr csak azért vizsgálta volna meg a beteget, mert az a kultúrtanácsos felesége, akkor a továbbiakban nem tart igényt orvosi működésére és elbocsájtotta a klinikáról.

Személyes baráti köréhez olyan kiváló emberek tartoztak, mint pl. Halpern professzor, a kiváló francia allergológus, aki olyankor jött el Debrecenbe hozzá, amikor még kevés nyugati látogatója volt az országnak. Előadást is tartott. Kapcsolatuk azonban nemcsak szakmai, hanem személyes is volt.

Említhetném Ángyán Béla professzort Pécsről, akit feleségével együtt meghívott egy debreceni üdülésre. Nagy megtiszteltetésnek tartottam, hogy feleségemmel együtt minket is meghívott egy teadélutánra és bemutatott Ángyán professzoréknak.

Régi barátja volt Kármán Tódor, az aeronautika megalapító tudósa. Egy ízben Párizsból felhívta Fornet professzort, hogy lábai dagadnak és a párizsi klinikán balneoterápiát írtak elő neki, kérte véleményét. A prof. mondta, hogy azonnal hagyja abba a fürdőkurát és kezdjenek el nála Strophantin adagolást. Sürgönyt küldött az ottani professzornak ez ügyben.

Meghitt barátság fűzte Darius Milhaudhoz, a kiváló francia zeneszerzőhöz. Egy ízben délben 12 óra 10 percre beállította íróasztalán az ébresztő órát, hogy el ne felejtse bekapcsolni a Kossuth rádiót, amelyben akkor egy Milhaud művet közvetítettek.

A szellem kiválóságain kívül egyszerű emberekkel is közvetlenül tudott elbeszélgetni. Elméselte, hogy fiatal éveiben nyaranta nem egyszer csatlakozott egyszerű halászokhoz a Rhöne folyón, esténként velük készítette a halászzsákmányból az izletes vacsorát.

Említhetnénk még kedves bridge és tarokk partnereit, de a felsorolást nem tudjuk teljessé tenni.

Nemcsak a klinika, de az egész egyetem ismerte nagy zenei és képzőművészeti műveltségét, vonzalmát és tárgyszerű ismereteit az elektronika és radiologia területeihez.

Humanizmusára mi sem jellemzőbb, mint az, hogy első professzorát dr. Korányi Sándort akkor hívja meg Debrecenbe előadás tartására, amikor e kiváló klinikust és embert a legméltatlanabb megalázások érik, klinikáját is elveszik.

Fornet Béla nem habozott kockázatot is vállalni, ha üldözötteken segíthetett. A II. világháború alatt öt francia fogoly szökött Debrecenbe. Valahogy kapcsolatot találtak Ménes Jánoshoz, a város későbbi polgármesteréhez. Ö Fornet professzorhoz, mint a Magyar-Francia Társaság elnökéhez fordult segítségért, a foglyok elrejtéséhez. Fornet professzor azt válaszolta, hogy másnap jöjjön vissza ezt megbeszélni. Másnap a következőket mondta Ménes Jánosnak: Nem látta tegnap kérem, hogy mialatt Ön beszélt hozzám, én végig kinéztem az ablakon? Ugyanis azt figyeltem nem követték-e magát. Vártam egy napot, hogy nem provokációról van-e szó? Miután meggyőződtem, hogy tiszta szándékkal jött ide, már meg is szerveztem a foglyok elhelyezését (azt hiszem az Auguszta szanatóriumban bújtatta el őket hosszabb ideig).

A borzalmas emlékű 1944-ben saját kocsijával öt személyt mentett ki a miskolci gettóból. Érdemként soha sem beszélt tetteiről. Ezt is egy tanársegédi megbeszélésen abból az apropóból említette, hogy milyen sebességet tudott az akkori kocsival elérni, úgy, hogy a benne ülők feje is állandóan a tetőhöz koppant, de ez akkor nem volt szempont.

A kitelepítések idején mindig talált valami ürügyet, diagnosist, hogy néhány embert elhelyezzen a klinikán, akik addig is emberi bánásmódban és megfeleló ellátásban részesültek.

Bármely ügyben fordulhattunk hozzá és kérhettük tanácsát. Tanácsait mindenkor megfontoltság jellemezte, reá mindig építhettünk.

A klinika patriarchális szellemére mi sem volt jellemzőbb, mint hogy ha valaki házasságkötés előtt állt, jövendőbelijét először Fornet professzornak mutatta be. Számon tartotta, hogy kinek mikor lehet valamiben segíteni. Igy pl. első gyermekünk születése idején hepatitisben megbetegedett egy belgyógyász főorvos.

Engem jelölt ki helyettesítésére, hogy némi plusz keresethez jussak, amire tudta, hogy akkor nagy szükségem volt.

Fornet Béla a Debreceni Egyetem meghatározó személyisége volt. Egyéniségét legtömörebben a Pátzay Pál által róla készített érem hátlapjának szövege foglalja össze: "Humanitás, Éleslátás, Kritikai Készség, Pontosság és Igényesség Harmonikus Egysége".

"Ars longa vita brevis"

Professzorunk 25 éves egyetemi tanári jubileumát 1955 március 31-én rendkívüli tudományos ülés keretében ünnepeltük. A köszöntőt barátja Dr. Went István professzor mondta, az ülésen, - amelyre az ország különböző részeiből is eljöttek volt hallgatói, tanítványai - az előadásokat a klinika tanszemélyzete tartotta.

A jubileumi ülést követően közös vacsorára gyültünk az egyik nagyerdei vendéglőben. Ezen a klinikáról elszármazott orvosokkal együtt vettek részt a klinika akkori oktatói feleségeikkel együtt. Az ünnepélyes pohárköszöntők után a hangulat oldottá vált; egyik adoma követte a másikat. Fornet professzor is beszélt diákkori nyaralásairól és az est minden résztvevője érezhette, hogy egyetlen nagy családnak a tagja. Hajnaltájt is nehezen akart a társaság szétoszlani és a kedves emlék másnap is beragyogta a klinika szokásos munkaritmusát.

A szakcsoport ülésekre, amelyek a zsufolásig megtöltött tanteremben zajlottak, lelkesedéssel készültünk. A puritán körülményekre jellemző hogy a bankettek a klinika alagsori ebédlőjében voltak, amelyeken mindenki az egyetlen legjobb fekete öltönyében jelent meg.

A klinikai vizitek, előadások, belgyógyász Nagygyülések sorát a 60-as évek elején villámcsapásként szakította meg az a referáló ülés, amely alatt professzorunk egyszer csak hirtelen elhagyta a könyvtárat; mi ijedten mentünk utána az első kis kórteremig, ahol felesége Mici néni akkor, mint beteg feküdt. Mire odaértünk azt láttuk, hogy a professszor a kórterem padlóján feküdt és intett, hogy hagyjuk nyugodtan. Ez volt az első infarctusa, amelyből - az akkor szokásos 6 hetes ágynyugalmat követően - felgyógyult és a régi aktivitással, töretlenül irányította tovább a klinika életét. Teljes restitutio következett be. Változatlan energia, tapodtat sem visszafogott életmód (csupán a cigaretta tünt el előle a nagy zöld posztós referáló asztalon), az emeletekre kettessével való felszaladás, kártyapartik. Még a második infarctus után is dacolt a sorssal, s csak a legutolsó attack tudta hosszabban ágyhoz kötni. Csodagyógyszereket hozattunk meg neki, nehéz pace-maker mütétet gyötrődtünk át mellette, aztán reménykedtünk. Ö sem adta meg magát. Feküdt, de a 10 órai megbeszélésekre behívott minket, feltamászkodott a párnára, visszafojtotta lihegését.

Beszámolt a pace-maker beületés részleteiről és nem mulasztotta el figyelmünket felhívni arra, hogy pace-makerrel vezérelt szívmüködés - akkor még ritka - EGK görbéjét mutassuk be a hallgatóságnak.

Nem sajnáltatta magát. Sohase volt hangos, végig erős maradt. Környezetét nem kényszerítette kegyes hazugságra és nem fogadta el a szánalmat. Remény és aggodalom között mentünk be mindennap a klinikára. Aztán egyik délután éppen hazaindultunk, amikor a portás felindultan közölte, hogy a professzor úr nagyon rosszul van.

Percek múlva értesültünk a megváltoztathatatlanról, döbbenten síri csendben álltunk a portán, nem voltunk képesek felfogni a ránkszakadt valóságot.

"Non omnis moriar"

Búcsú a Professzorunktól

Sajnos mégis kénytelenek voltunk a döbbenettől felocsúdni, hiszen előttünk állt minden élők útjának utolsó szakasza, a temetés. A város díszsirhelyet adományozott Professzorunknak. A gyászszertartáson olyan tömeg gyült össze, hogy a temető főkapujától a sirhelyig alig lehetett mozogni. A szomorú szertartáson egyetemünk akkori rektora Juhász Pál professzor tartotta a búcsúbeszédet.

"Eltávozott tőlünk Dr. Fornet Béla egyetemi tanár a Debreceni Orvostudományi Egyetem I.sz. Belklinikájának igazgatója.

Csaknem négy évtizeden át oktatta a felnövekvő orvosi generációkat, nevelte ifjúságunkat, irányította betegeink sorsát, és vezette orvostudományunk egyik alapvető területének, a belgyógyászatnak kutató munkáját.

Csaknem négy évtizeden át vezetőként vett részt egyetemünk mindennapi életében, hétköznapjaiban és ünnepeiben, tapasztalatait és bölcs tanácsait nap mint nap felhasználhattuk és hasznosítottuk, jelen volt egyetemünk küzdelmeiben és sikereiben.

Csaknem négy évtizeden át gondoskodott klinikája munkájáról, képzett belgyógyászokat, gondoskodott türelemmel és szeretettel klinikája dolgozóiról.

Évtizedeken át vezetője volt egyetemünk tudományos üléseinek, a felszabadulás előtt Debreceni Orvosegyesületnek.

Előadásai, betegbemutatásai hallgatói számára értékesek, maradandók. Csaknem négy évtizeden át tudta előadásait vonzóvá tenni. Az, aki együtt élt szavaival és igyekezett elsajátítani a hallottakat, azelőtt nem lehet kétséges, hogy a természettudományos gondolkodásán belül külön van orvosi gondolkodás. A természettudományos dialektikus gondolkodásnak olyan változata ez, melyben a megfigyelés, a tünetelemzés mellett hangsúlyt kap a beteg panaszainak értékelése - a változás objektiv észlelését összhangba kell hozni a változást átélő egyén

szubjektiv értékelésével és nemegyszer éppen ebből a szubjektivumból kell kiindulni, vagy az egész objektiv tünetelemzés kizárólag erre a szubjektivre támaszkodik. Aki Fornet Bélát hallgatta és követte, eljutott a dialektikus orvosi gondolkodás önállósága felismeréséhez, azt magáévá tette és munkája során, mint féltett kincset őrízte, ápolta és eredményesen felhasználta.

Irtózott a kategorikus megállapításoktól. Csak felületesen képzett ember érzi magát csalhatatlannak. A hétköznapinak is olyan változtatásait produkálja az élet, hogy a tipikus is rejtett marad. Bármelyik kórkép olyan konstellációban jelentkezhet, hogy a klasszikus tünetegyüttes teljesen fedett. Az ok és következmény mellett a variációk lehetőségeivel és a kondicionalitás széles skálájával kell nap mint nap szembe nézni, és minden beteg ágyánál külön megküzdeni. Ami igaz a múltban, nem biztos, hogy meghatározza a jövőt. Már holnap olyan tényezők hatása léphet a folyamatba, melyekkel tegnap még számolni nem kellett. Betegágynál naponként kell álláspontunkat revidiálni, mai feltételek mellett a tegnap igazságai már módosulhatnak, és nemegyszer módosulnak.

Ennek a szemléletnek, ennek az orvosi gondolkodásnak megtestesítője belgyógyászati tankönyve. Az egységes könyv megjelenése előtt félévenként vártuk örömmel az úgynevezett zöld füzeteket. A könyv csak magyarul jelent meg, de nemcsak Magyarországon vált közkinccsé. Mint fiatal orvos jóleső érzéssel láttam, hogy Fornet Béla tankönyvét a hires bécsi belgyógyászati iskolákban is használják. Magyarul tudó orvosok és orvostanhallgatók örömmel forgatták és ennek a könyvnek felhasználásával vizsgáikat eredményesen absolválták. Akiket Fornet Béla tanított, ismereteiket hasznosan tudták alkalmazni és a gyakorlati életben eredményesen tudták felhasználni.

Tanításaiban szakított a német didaktikában kicsúcsosodó merev kategorizálással és felsorolással. Tünetelemzésében annak dinamizmusának és a tüneteket meghatározó kóros mechanizmusok összefüggésének felismerése volt az alapvető követlemény.

A tépelődő gondolkodónak, betegeivel szemben felelősséget érző orvosoknak, a nihilizmust elutasító humanistának a magatartása tükröződik Fornet Bélának a betegeivel való viszonyában.

Nemcsak azt tanította, hogy miképpen kell egy orvosnak gondolkodni, hanem azt is, hogy miképpen kell a beteggel szemben viselkedni. Nem véletlenül volt tantermének falán olvasható: "Salus aegroti suprema lex" A haldoklónak élni akarása és szűk keretek közé szorított életöröme is csorbíthatatlan parancs az orvos részére. A feléje irányuló várakozásban a betegnek nem szabad csalatkoznia. A tudományok korlátai közé szorított orvos is mindig tud segítséget nyújtani és a rövid, mulandó segítség, a fájdalomban való együttérzés és enyhítés egyaránt parancsolóan írja elő kötelességünket. Fornet Béla legsúlyosabb betegénél is megtalálta a racionális segítségnyújtásnak azt a lehetőségét, mely még egy pillanatra kisimította a homlok redőit, és az élet örömsugarát kicsalta a szemekbe.

Akik Fornet Bélát hallgattuk, akik nála vizsgáztunk, azoknál ő volt a belgyógyászat megtestesítője, és nehezen tudnánk megmondani a belgyógyászat alakította-e az ő oktató-nevelő személyiségét, vagy az ő személyisége teremtette azt a belgyógyászatot, amit Debrecen és vidéke évtizedekig sajátjának tartott. A kettőt összeforrottnak érezzük.

Akkor kezdte meg tanításait, amikor a modern biokémia és fiziologia még csak bontogatta szárnyait, a hormonok és vitaminok ismerete forradalmuk előestéjén voltak. A klasszikus klinikai tünetegyütteseket a leíró és fenomenologiai orvostudomány már tisztázta, mechanizmusok lényegének feltárását azonban csak alig kezdte meg. Nagy mestereinek nyomán Fornet Bélának érdeme, hogy nem elégedett meg a fenomenologiával, és therapiában az empiriával. Az asthma bronchiale felkelti érdeklődését, és eljut ahhoz a hatalmas úttörő munkához, amit a klinikai allergologiában kifejtett. Büszkén állíthatjuk, hogy munkássága egyik eredményeként a Debreceni Orvostudományi Egyetem a klinikai allergologia egyik központja lett, és Fornet Bélának nem kis érdeme van abban, hogy az allergiakutatás egyéb vonatkozásai is kibontakoztak Debrecenben.

Egyetemi tanárságának első évei alatt a 30-as években már egy jól tagozott, magasszintű és minden vonatkozásban igényes iskolát alakított ki klinikáján. Érdemes lenne felmérni ennek a klinikának a betegek százalékában is kifejezésre jutó, betegekre gyakorolt vonzó erejét. Távoli országrészekben ismerték a klinika igényes munkáját, és a betegek tizezrei érezték szükségét annak , hogy Fornet Béla megmondja a véleményét.

Az allergológia mellett már a 30-as években magas szinten bontakozott ki a haematologia, gastrologia, hepatologia, cardiologia müvelése. Példamutató volt klinikájának kémiai diagnosticai és radiologiai laboratóriumának müködése. Egyetemi magántanárok egész sora nőtt fel klinikáján.

A belklinikai, később az I.sz. belklinikai munkája mellett Fornet Béla részt kért és részt vállalt az egyetem minden problémája megoldásában. Felszabadulás utáni munkánkban vállalt értékes tevékenységéért 1947-48-ban az egyetem rektori tisztségét viselte. Féltő gonddal figyelte az egyetem ifjuságának nevelésének problémáit. Nevelésének egyik alaptétele volt, hogy az ifjuság szeressen olvasni, és az egész tanév rendszeres felhasználásával készüljön a vizsgára, az életre. Ne a szigorlati hetek lázas munkája jelentse egyetemi tanulását, hanem az előadásokat követve, rendszeresen olvasson.

Elitéli, hogy az orvosi érdeklődés és felkészülés egy szűk munkaterületre korlátozódjék, Bárhol dolgozik egy orvos, az orvostudomány egészének fejlődését követni, és legalább alaptételeiben ismernie kell. Ez a szemlélet előadásaiban, a Debreceni Orvosegyesületnek, egyetemünk tudományos üléseinek vezetésében kihangsúlyozottan jelentkezik. Fontosnak tartotta a különböző szakemberek közös tudományos üléseinek megszervezését és ezen való részvételét. Harcolt a fiatalok előadókészségének fejlesztéséért.

Igényes volt munkájával, önmagával szemben, de igényes volt környezetével szemben is. Klinikáján az egészségügyi kultúra Debrecenben a legmagasabb fokú. Tisztaság, rend a betegek körül, megértés és fegyelem a munkatársak között.

Intézményünk rendjével, külső formájával szembeni igényessége szépérzékét juttatja kifejezésre. Gondot okoz a park elhanyagoltsága, az esti, éjszakai világításnak problémája, a virágok rongálása, az erdő minden fájának károsodása. Ismételten szóvá tette tölgyfáinak védelmét, a fagyöngyök kiírtását, és követelte az új fák rendszeres ültetését.

Szabadidejében részére az üdülést és felfrissülést elsősorban a zene jelentette. Mindennapi életéhez hozzátartozott a praeclassicusok műveinek meghallgatása. A kifinomult izlésű ember otthon volt a zeneművek válogatásában, a zeneművek maradéktalan élvezésében. Munkáját befejezve otthonában, koncerteken, családi összejöveteleken időt szakít ennek az élvezetének való hódolásnak. Zenei örömök nélkül az életet elképzelni sem tudja.

Baráti társasága őszinte és meghitt. Finom humorával központi alakja ezeknek a társasági összejöveteleknek. Barátságos mosolya és viselkedése mindenkit megnyer, udvarias, tartózkodó magatartása mindenkitől tiszteletet és konventiot betartó viszonyulást követel meg.

Életrajzi adatai a becsületes helytállásnak, alapos munkának a bizonyságát adják. Tanújelét adják szerénységének, önmagával és munkájával szembeni igényességének.

A mellőzést is elviselte, ha munkájának feltételeit biztosítottnak látta, és szakmája előrehaladását véleménye szerint veszély nem fenyegette. 1913-ban Budapesten szerzett orvosdoktori oklevelet, és 1930-ig a budapesti belklinikán dolgozott, 1930-ban lett egyetemi tanár és a belklinika igazgatója . 1962-ben Kiváló Orvos kitüntetést kapta meg.

Igen sok tényezőre vezethető vissza az, ami Fornet Bélának a munkájához erőt ad, az eredmények eléréséhez kitartást biztosít.

Családi adatait elemezve, két név igen hamar magára vonja a figyelmet. Apja Parisban, a Charcot klinikán dolgozott, nagyapja mint őrnagy részt vesz a 48-as forradalomban és Kossuth-tal emigrál. Charcot és Kossuth az a két személy, akinek emlékét és művét Fornet Béla családi kötelezettségként ápolta és melegen őrízte. Charcot a 19. század nagy orvosa, a modern neuropsychiatria egyik megalapítója, a múlt század nagy orvos generációjának kiemelkedő alakja, akinek hatásától senki sem mentes, aki vele kapcsolatba kerül. Ugyanannak a polgári társadalomnak vezető orvosszemélyisége, melynek Kossuth hazánkban kiván megteremtője lenni. Charcot szellemi hagyatéka egyfelől, Korányi és Bálint iskolája másfelől, igen alkalmas arra, hogy Fornet Bélában a kiváló egyéni képességek alapján kibontakozzék az elmúlt évtizedek egyik nagy orvos személyisége: belgyógyászatot teremtő egyetemi tanár, a jövőbe optimizmussal tekintő humanista, aktiv therapeuta, a szakmának kiváló kutatója. Hallgatói és tanítványai hivatástudattal és szakmailag felvértezve hagyák el iskoláját.

Egyetemünk Tanácsa és egyetemünk minden dolgozója nevében búcsúzunk Fornet Bélától. Nélkülözni fogjuk bölcs és higgadt, jól meggondolt tanácsait. Hiányolni fogjuk tanításait. Távozását érezni fogják betegeink. Hiányozni fog egyetemünknek és városunknak, mindkettőnek örömében és fájdalmában, munkájában és sikereiben mindig részes volt.

Mi, akik ma Tőle búcsúzunk, megnyugtató érzéssel mondhatjuk, hogy tanítványai és munkatársai lehettünk és voltunk. Eltávozott közülünk, ápoljuk mindazt, amit Tőle kaptunk: az orvosi hivatástudatot, felelősségérzést feladatainkkal szemben, mások megbecsülését, munkánkkal szembeni igényességet.

Emlékét meleg szeretettel őrizzük".

Debrecen, 1966. junius 26.

Mind a mai napig nincs egyetlen olyan tanítványa, tisztelője, munkatársa, aki ha útja a temetőbe viszi, ne tenne le egy szál virágot sirjára.

Érdemeit avatottan értékelte orvostörténészként és tanítványként is Szállási Árpád az Orvosi Hetilapban

Cikkéből kiemelném annak méltatását, hogy mit kapott egy debreceni medikus Fornet Bélától.

"Vajon mit jelent ma egy orvostanhallgatónak ez a név?
Kétségtelenül egyénisége volt az életműve, s ebben a differenciálódó medicinában jólesik felidézni integrációs szzemléletét, a klasszikus diagnosztát, aki sztetoszkópjával úgy tudott tájékozódni, mint hajdani hajósok az egyszál iránytűvel. Az új műszereket nem az érzékszervek helyettesítésére, hanem azok kontrollálására, kiegészítésére igyekezett használni. Terápiában nem volt sem ókonzervativ, sem ultraprogressziv. Az orvosnak készülők Debrecenben talán tőle tanulhatták a legtöbbet. A klasszikus betegcentrikus, jó anamnézisfelvételen alapuló, nemcsak a laboratóriumi leleteket összeolvasó klinikumot.

Egyesek szerint túlzottan az allergiás szemlélet megszállottja lett volna. Aki ismerte, tudta róla, hogy nem hajlamos az elméleti egyoldalúságra. Orvosokat akart nevelni és ezt kevesen csinálták nála jobban."

Halálának 5. évfordulóján a klinika ünnepi tudományos ülést szervezett. Az emlékbeszédet - amelyet az alábbiakban szinte teljes egészében közlök Kesztyüs Lóránd rektor tartotta.

Elnök Ur!
Igen tisztelt Emlékülés!
Nagyrabecsült Hallgatóim!

"Az emlék meghatározott események vagy személyek megörökítésére szolgál, megkönnyíti a kortársnak és az utódok számára a különböző élménytartalmak bevésését és megőrzését, akadályozza a felejtést, lehetővé teszi az esemény vagy a személy felidézését gondolatainkban. Minden kollektiva minden időben - a kor müveltségi fokától függően - igyekezett emléket állítani a jónak, a szépnek, a fontosnak és az ezzel kapcsolatos érzelmeknek. A fáraók óriási szobrai és piramisai, a klasszikus görög olimpiai versenyek győzteseinek képmásai, a középkori diadalívek, az újkori obeliszkek, emléktáblák, könyvek és tudományos emlékülések ennek az ősi emberi ösztönnek a hagyományai.

Ennek a régi egyetemi szokásnak teszek most eleget akkor, amikor - mint a Debreceni Orvostudományi Egyetem rektora - elfogódottsággal és meghatódottsággal emlékezem Fornet Béla professzorra, a Debreceni Tudományegyetem 1947-48. évi rektorára, aki 36 éven keresztül igazgatta és vezette Egyetemünk Belklinikáját: a mai I.sz.Belgyógyászati Klinikát.

A személyes élmények tömege könnyíti meg számomra, hogy Fornet professzornak egyetemünk orvosképzésében, klinikai munkájában, továbbá a hazai orvostudomány fejlődéséért vállalt példamutató tevékenységét méltathassam.

Középiskolás koromban - súlyos pneumoniás lázálomban találkoztunk először; magas, szikár alakja lehajolt ágyam fölé, valami megnyugtató együttérzés, a segítést, gyógyulást biztosra igérő fölényes tudás sugárzott minden szavából, egész személyiségéből. Később, orvostanhallgató koromban - amikor előadásaiban a beteg és az orvos között kialakuló kapcsolat, bizalom fontosságát hangsúlyozta, amikor arról beszélt, hogy az orvos rideg, hivatalnokoskodó, semleges, közömbös magatartása mennyire kedvezőtlen psychikus következményekkel jár, és az mennyire ronthatja a psychosomatikus összefüggések következtében az egyébként helyes és különben hatásos therapiás beavatkozások eredményeit is, sokszor gondoltam erre az első találkozásunkra, melyben felismerhető volt az "ars medica" született művészének tökéletes teljesítménye.

Tantermi előadásainak tartalma, logikus felépítése, az újnak és az érdekesnek kritikusan értékelt, megfelelő helyre állított, és nemegyszer a következő években bebizonyosodott prespektivikus vázolása minden orvostanhallgató, de munkatársai számára is biztosították a leglényegesebb és legfontosabb eredményt: olyan alapokat adtak, melyre ki-ki a maga szorgalma és tehetsége arányában évtizedek múlva is ráépíthette az akkori idők újabb és újabb megismeréseit. A sok gondos betegbemutatással, a pénteki napokon tartott ambuláns vizsgálati módszerek demonstrálásával pedig a gyakorlatban tanította azt a kórélettani gondolkodásmódot, mely nemcsak a belgyógyászat, hanem az egész egyetemes orvostudomány racionális alapja.

Mindennek az elsajátításához nemcsak szóban, hanem írásban is maximális segítséget adott hallgatóságának. A 30-as években még nem kényesztették el a medikusokat az egyetemi tanszékek magyar nyelvű tankönyvekkel vagy jegyzetekkel, hanem az előadások és gyakorlatok egyéni lejegyzetelése útján, illetve német, angol tankönyvek és kézikönyvek sajátmagunk által kiválogatott szemelvényeiből kellett mind a vizsgákra, mind az élet gyakorlatára felkészülnünk. Eme általánosan elfogadott egyetemi gyakorlatnak a tükrében kell értékelnünk azt, hogy a Fornet professzor előadásai nyomán folyamatosan kiadott u.n. "zöld-füzetek" a belgyógyászat teljes egészét összefoglalták számunkra; így a zöld-füzetek többéves pedagógiai tapasztalatai után kiadott tankönyve a maga nemében orvosképzésünkben hézagpótlónak bizonyult.

A korszerűen oktató, a gyakorlati életre elméleti alapokon felkészítő nevelő előtt kollokváltam is, szigorlatoztam is. Vizsgázó társaimmal együtt állapítottuk meg a hat délelőttön át tartó belgyógyászati rigorózumon, hogy megértő, de rendkívül igényes számonkérőnek bizonyult professzorunk, humánus és nem liberális volt velünk, vizsgázókkal szemben, mert a leendő orvos későbbi betegeinek sorsát, tehát a leendő orvos igazi érdekeit sohasem tévesztette szem elől. Vizsgáztatási módszere azt a mai, sokszor hangoztatott legfontosabb elvet valósította meg, hogy a nélkülözhetetlen tényanyag ismerete mellett és előtt a továbbfejlődés lehetőségeit derítse fel: a logikus orvosi gondolkodás csiráit igyekezett megtalálni a számonkérés során.

Nem arra volt kíváncsi, hogy mit nem tudunk, hanem arra, hogy adott ismereteinkre alapozva tudunk-e következtetni- és az általa adott segítő információk nyomán sikerül-e rájönnünk a nem tudott vagy elfelejtett tényekre? Ebben az időszakban ismertem meg közelebbről klinikájának szervezetét, egyes részlegeit. Köztudott volt, milyen komoly küzdelemmel sikerült korszerűsítő törekvéseit realizálnia, létrehoznia egy olyan klinikát, melyben a szervezés, a felszerelés és a munkatársak felfogása az általa kitűzött klinikai és orvosképzési célok magas mércéjét elérte.

Az orvosi fakultás régi kariüléseinek jegyzőkönyvei tanúskodnak arról, hogy Fornet Béla teljesítményeit, különleges egyéniségét akarva vagy vonakodva tanártársai elismerték, és mindezek olyan tekintélyt biztosítottak számára, melynek segélyével a politikailag egyre élesedő, majd mindjobban elmérgesült viszonyok között is kifejthette humanista véleményét és állásfoglalásait, késleltethette a rendre-rendre aggreszivebben, nyiltabban jelentkező fasizmus teljes eluralkodását karunkon és különösen klinikáján.

De éppen ezek miatt a megnyilatkozásai miatt a II.világháboru folyamán fokozatosan a perifériára szorult, az egyetem közéletében mind kevesebb szerephez jutott, végül pedig - saját életrajzának szavai szerint - olyan kritikus helyzetbe került, hogy kénytelen volt a terror elől Budára elhúzódni, ahol a nyilasokkal szemben az egyik helyőrségi kórház parancsnoka nyújtott menedéket számára.

Állásfoglalásai, magatartása, humanizmusa szinte predestinálta arra, hogy a Felszabadulás után az orvosi közéletben tevékenykedjék. 1945-től kezdve a helyi orvosi szakszervezetnek az elnöke volt egészen az Egészségügyi Szakszervezet megalakulásáig. A koalíciós pártok hatalomért folytatott éles harcában nagyon nehéz volt akkor eligazodni, de jószándékait, a felmerült személyi indulatokkal fűtött egyéni és elvi vitákban elfogadott józan álláspontját mindnyájan igazolhatjuk, akik az orvosi szakszervezet harcaiban elnöksége alatt akkkor résztvettünk. Ez is egyik komponense volt annak, hogy 1947-48. tanévben a Debreceni Tudományegyetem rektorává választották. Professzori eskümet az ő kezébe tettem le: életem végéig emlékezni fogok azokra a mondatokra, melyekkel a haladószellemű kutatások és az orvosképzés egységét ajánlotta figyelmembe; baráti, de kissé hivatalos szigorusággal is intett arra, hogy ez az egyetem - mely kiképzett és felnevelt - joggal várja el tőlem, minden rám bizott hallgatómtól és munkatársamtól a képességek maximális kibontakozását, a fáradhatatlan munkát. Akkor is és később is sokszor elmondotta nekem ama szilárd véleményét, hogy az egyetemi professzornak iratlan kötelessége pedagógiai tapasztalatait 5-15 éven belül kinevezése után tankönyv formájában összefoglalni és a hazai orvosképzés számára átadni.

Sorsunk váltakozva osztja mindnyájunk számára az elismerést és a mellőzést, a fényt és az árnyékot. Neveltetésünk, környezetünk, munkánk legalább olyan mértékben determinálja magatartásunkat, mint a velünk született személyes tulajdonságaink: egyéniségünk. Mindenesetre fájdalmas és szomorú, hogy Fornet Béla, a hazai orvosi és a debreceni egyetemi közélet hivatalos irányítását csak rövid ideig tarthatta kezében. Pedig a klinikára történt visszavonulása után is együttélt problémáinkkal, akart és tudott is segíteni. Az egyetemi tanácsülések elvi és személyi vitáiban bölcs és higgadt tanácsai végtelenül értékesek voltak mindnyájunk számára; a tartalmi útmutatásokon túl sokan megállapították felszólalásainak stilusában is a lenyűgöző korrektséget és az egyetemi dignitást: kissé vontatottnak tűnő mondatait egyenesen a nyomdai szedőgép számára fogalmazta meg, átdolgozás nélkül azonnal publikálhatók voltak.

A belgyógyászat fáradhatatlan művelője és tanítómestere, a kiváló orvos, a szeretett főnök, kolléga és barát összes eredményei egyetlen gyökeréből eredtek: kutató és tudós volt a szó legnemesebb értelmében.

A vele kapcsolatba került betegek megoldandó, izgalmas és érdekes rejtvényeket jelentettek az ő számára, minden sikert a kitaláló tiszta örömével élvezett, a ritkán előforduló, de őt mélyen lehangoló tévedést, az előre nem várt eredménytelenséget pedig rendkívül nehezen tudta elviselni, ezért az ilyen tévedésektől félt, gondolt rájuk, számolt velük, és mindent elkövetett elkerülésükre. Ezért volt oly kitünő klinikus.

Vizsgákon a hallgatók ismereteit, orvosi gondolkodásmódját, klinikáján pedig munkatársainak képességét, szorgalmát és rátermettségét ugyanolyan szenvedélyes kíváncsisággal igyekezett a lehető legjobban megismerni, mint

ahogyan kedvenc kártyajátékai során kikombinálta a partnerek kezében tartott lapok eloszlását. Ezért ért el olyan sikereket az oktatásban és a nevelésben.

Mindezek következtében nem lehet csodálkoznunk azon, hogy tudományos kutató munkája elsősorban azoknak a - meglepő és mégis egyszerű - tényeknek a felderítését célozta, amit az I. világháborut követően az allergiás kórformák és pathomechanizmusok jelentettek. Eredetileg e ritkább és furcsább esetek felé hajló érdeklődését óhajtotta kielégíteni, de miután az asthmás tünetek allergiás jellegét bizonyítottnak látta, továbbá miután kimutatta az allergiás reactiokészség és a szervezet sav-bázis egyensúlyszabályozásának kapcsolatait, kutatni kezdte azokat az analógiákat és összefüggéseket, melyek az önálló allergiás kórképeken túl és azokon kívül is allergiás jellegűnek bizonyultak. E témák kutatása gazdag és tanulságos beteganyag részletes feldolgozását kivánta meg. Igy ismerte fel Fornet professzor hazánkban az elsők között azt, hogy az urbanizálódó hazai lakosság milyen nagy része szenved allergiás panaszokban; elsőnek hangsúlyozta, "hogy komoly népbetegség veszedelme veti előre árnyékát".

Beszélgetéseink során szerzett benyomásaim szerint ez a konkluzió volt az, mely Fornet Bélát, a kutatót és az allergia témáját elválaszthatatlanul összekapcsolta. Ezért vállalta a hazai allergologiai kutatásban az úttörő nem mindig hálás szerepét, ezért írta meg az első magyar nyelvű allergologiai monographiát tanítványával: Paul Benővel együtt, melynek 23 év múlva megjelent II. kiadásához kitüntető módon engem választott munkatársának. A közös szerzői tevékenység közben kutató egyénisége imponálóbb méretekben tárul fel előttem. Ekkor ismertem meg mennyire elégedetlen és mennyire önkritikus tud lenni sajátmagával, saját fogalmazásával, saját mondataival szemben is. Hogy mennyire félt a tévedéstől, a félreérthető fogalmazástól, és mennyire kerülte azt, hogy neki valamit vissza kelljen vonnia. Az egész II. kiadással kapcsolatban a legnagyobb örömet az jelentette számára, arra volt a legbüszkébb, hogy az előszóban leírhatta a következő mondatot: "Ami az előző kiadásban még kockázatos feltevésnek tűnhetett - a nem szűkebb értelemben vett allergiás betegségekről és allergiás vonatkozásokról mondottakra gondolok -, az ma jórészt igazolt és tudásunk elfogadott része." A nagy feltűnést keltő, de rövid életü és ezért kétes értékű kutatási sikerektől félő, a megérlelt tudományos igazságokat szerető, úttörő, allergológus tudós értékét és jelentőségét talán akkor sejthetjük meg teljes egészében, ha összehasonlítjuk 33 évvel ezelőtt leírt nézetét az allergiás kórfolyamatok népbetegség jellegéről azzal, amit az ez évi Orvosi Hetilapban a legutóbbi firenzei Nemzetközi Allergologiai Kongresszusról összeállított ismertetés utolsó mondatában olvashatunk: "Végső konkluzióként kitünik, hogy az allergiás betegségek világszerte népbetegséggé válnak, igen sok megoldatlan problémát okoznak, így kivánatos lenne, hogy szélesebb körű érdeklődést keltsenek, és hogy egységes szervezetbe foglalják a diagnosztikai és therapiás módszereket."

Elégtétel és elismerés ez annak a tudósnak, aki már 33 évvel ezelőtt azzal indokolta könyvének kiadását, hogy a népbetegségi jelleg miatt "minden olyan

munka, amely az allergiás folyamatok lényegének megismeréséhez visz közelebb, egyben a gyógyítás és a preventio lehetőségeit is megalapozza."

Tisztelt Ünnepi Emlékűlés!

Eredetileg úgy véltem, hogy a sok személyes élmény csak megkönnyítheti az értékelést, a méltatást. És ime most látom, hogy a sok-sok személyes élmény közül csak nagyon keveset mondhattam el és talán nem is a legjellemzőbbeket. Éppen ezért elnézést kérek a szubjektivitásért, az ebből származó mozaikszerü és nem mindig összefüggő képekért.

Bizom azonban abban, hogy Fornet Béla, a klinikus, a professzor és a tudós emléke tanítványain, munkatársain keresztül példamutató egyéniségével mindnyájunkat tovább ösztönöz egyetemünkön és a magyar egészségügy egyéb fontos területein a fokozott teljesítményekre, a gazdag és termékeny munkára".

Debrecen, 1972. április 5.

Születésének 100 éves évfordulóján az Egyetem Rektorának, Leövey András professzornak közremüködésével emlékűlést szerveztem. Az ország különböző részeiből, de külföldről is érkezett vendégekkel, tanítványokkal és családtagokkal először a temetőbe mentünk. A professzor úr sírjánál a koszoruzás után emlékbeszédet mondtam, amelynek rövidített szövegét a biográfia zárszavaként közlöm.

A kegyeletadást követően kedves szinfoltja volt az ünnepségnek az I. és II.sz. Belklinika meglátogatása, amely alkalmat nyújtott mindenkinek, hogy a régi helyeket, osztályaikat bejárják. Utána az Egyetem tanácstermében a Rektor fogadást adott az egybegyülteknek Siró Béla tanár úr által vezetett koncert kiséretében.

Délután a Belklinika könyvtárában ünnepélyes keretek között leplezte le Leövey András, Biró Lajos festőművész által festett Fornet-portrait.

A festmény leleplezésekor Leövey András a következő beszédet tartotta:

"Fejet hajtunk Fornet Béla professzor úr előtt, a szó nemes értelmében vett igazi orvos, igazi tanítómester, és humánus ember példaképe előtt. Mindez egyben arra kötelez bennünket, hogy nemcsak őt, de tanításait is híven megőrizzük, és azt a szellemet, amelyet ő itt képviselt, továbbadjuk.

Talán nem tudok többet mondani, végül is még hivatkoznék arra a nagyon régi, ősi keleti mondásra, miszerint, ha tiszta vizet iszol, gondolj a forrásra is. Ezt tesszük mi is. E festményt szemlélve mindannyiunk előtt feltűnik finom, törékeny, franciásan könnyed, mindig elegáns alkata, és töretlen, talmi dicsőségekre soha nem törekvö egyénisége.

Engedjék meg, hogy mindannyiunk nevében köszönetet mondjak Biró Lajos művész úrnak - aki sajnos nem tud résztvenni az emlékülésen -. Ugy érezzük, hogy nagyon szépen, a lényeget visszadva ragadta meg Fornet professzor úr egyéniségét. Egyben köszönetet mondok Kulcsár professzor úrral együtt mindazoknak, akik bármilyen szerény ajándékkal hozzájárultak ahhoz, hogy ezt a mai emlékünnepélyt Fornet professzor úr tiszteletére megrendezhettük.

Emlékezők voltak:

Aberle Lajos főorvos,
Ablonczy Pál főorvos,
Bán András főorvos,
Happich Gyula főorvos,
Hankiss János egyetemi tanár,s
Juhász Zsuzsa intéző főnővér
Siró Béla docens
Kulcsár András egyetemi tanár

Zárszót a Magyar Belgyógyász Társaság képviseletében Rák Kálmán egyetemi tanár, a II.sz.Belklinika igazgatója mondott.

Fornet professzor sirjának megkoszorúzásakor a következő beszéddel tisztelegtem emlékének.

Tisztelt Barátaim!

Egybegyültünk tanítónk és mesterünk Fornet Béla sírjánál, hogy születésének 100. évfordulóján reá emlékezzünk. Ez a megemlékezés mégsem évfordulóhoz kötött, hiszen azt hiszem valamennyien magunkban hordjuk mentalitásunkban és tevékenységünkben az Ö iránymutatását.

Vannak köztünk olyanok, akik hosszabb időt tölthettek mellete és vannak - fiatalabbak - akik csak rövidebb ideig részesülhettek tanításaiban. Egy dologban azonban nics különbség köztünk, abban, hogy tanításait mélyen szivünkbe véstük.Ö többre oktatott minket, mint a belgyógyászatra, hanem arra, hogy ne csupán a betegséget, hanem a beteget gyógyítsuk. Mélységes és igaz humánuma a legnehezebb korok sötétségén is áttört. Mindig olyan személyes példamutatást sugárzott, amely valamennyiünket arra biztathatott, hogy soha ne adjuk fel a reményt, az igazi orvos elkötelezettségét, hogy segíthetünk. Példázta és tanította, hogy hivatásunk révén úgy alakítsunk kapcsolatot a betegekkel, hogy annak bizalmát megnyerve a somatikus betegség szanálásán túlmenően, gyógyítsunk. Néha a Forneti jó szóval elviselhetővé tehetünk olyan gondokat, amit külső körülmények rónak az elesettekre és védtelenekre.

Fornet Béla orvos volt a szó legnemesebb értelmében. Ezt érzékelte minden betege, de azok is, akik igazságtalanok számkivetettjeként nyertek menedéket klinikáján. Fornet Béla iskolateremtő volt e rangos kifejezés értelmében is. Egyrészzt mindig fogékony volt a tudomány új irányzatai iránt, amit jelez például, hogy első allergológiai monográfiája már 1938-ban megjelent. Másrészt tanítványainak a belgyógyászat minden fejezetét olyan szemléletmóddal ismertette, hogy azokra az alapokra építve a tudományterület fejlődését követni tudják és arra igényük is legyen.

Figyelemmel kisérte a klinika orvosainak tudományos munkáját és őszinte örömmel töltötte el, ha azok kongresszusokon, szakcsoport üléseken eredményesen szerepeltek. Nem véletlen, hogy egy időben az ország számos rangos kórházában, de a határokon kivül is tanítványaiból került ki a főorvosok jelentős része és több munkatársa egyetemi tanári kinevezést nyert. Elhivatott oktató volt, hiszen aki valaha is hallgatta didaktikusan felépített előadásait, a mindenki számára emlékezetes pénteki ambuláns bemutatásokat, azok ma is felidézik magukban utmutatásait egy-egy nehezebb differenciáldiagnosztikai kérdés eldöntéséhez.

Mindannyian őrizzük a hétfői referáló ülések emlékét, ugyanúgy mint az orvos egyesületi előadásokét, amelyeket elnökként úgy vezetett, hogy az előadók és a hallgatóság egyaránt megtiszteltetésnek vette, hogy azokon résztvehetett.

Széles látókörű klinikus volt, aki a Korányi, majd a Bálint klinikán elsajátított szellemben az élettani és pathofiziológiai ismeretekre alapozott kutatásokra és vizsgálatokra mindenkor súlyt fektetett.

Nem tisztem itt és most elmondani, hogy Debrecenbe történt kinevezésétől haláláig mindig magáénak érezte az egyetemet, szivén viselte a klinika fejlesztését. Nem mulaszthatom el viszont annak megemlítését, hogy ajtaja nyitva állt a klinika tagjai előtt, örült örömünknek, vigasztalta őket szomorú óráikban és segített nekik, ha bármely bajukat feltárták előtte, vagy csak megsejtette, hogy nehézségeik vannak. Orvosi és emberi magatartása, tiszteletet sugárzó egyénisége magyarázza azt, hogy ennyien gyültünk össze emlékét felidézendő és megőrzendő.

Tisztelt Barátaim! Ugy érzem, hogy azok, akik itt vagyunk most, de azok is, akik már eltávoztak a minden élők utján a Fornet iskola soraiból, azért választottuk a belgyógyászat művelését, mert motivált minket Fornet Béla személye, orvosi és emberi magatartása, amelyet példaként tisztelünk. Ö nem ismert kétféle erkölcsöt, morálját az jellemezte, hogy "nem járt a gonoszok tanácsán, a bünösök útján meg nem állt és a gúnyolódók székébe nem ült".

Tudom, hogy az élet rendje szerint sem lehetne köztünk, mégis úgy érezzük, hogy kevés volt az az idő, amely nekünk jutott életéből. Talán azzal tisztelhetjük meg leginkább emlékét, ha mindannyian nemcsak megőrízzük, de tovább is adjuk azt az orvosi szemléletet, amit Ö oltott belénk, tudva, Tőle mindenkor igaz tanítást kaptunk.

Fornet Béla közleményei
(bibliográfiai kutatásaim alapján)

Fornet Béla: Studien über die Gefasswirkung des adrenalins beim Menschen.
Arch. f. exp. Path. u. Pharm. 1922, B92.

Fornet Béla: Über Adrenalinempfindlichkeitsbestimmungen bei Erkrankungen der Schilddrüse D. Med. Wochenschrift 1923.

Fornet Béla: Über die klinische Bedeutung der Bestimmung der Adrenalinempfindlichkeit. Wiener Archiv f. inn. Med. 1923.6. köt.

Fornet Béla: Tapasztalatink az iidősült izzületi megbetegedések therapiájában. Orvosképzés 1924. **14,** 1141-1144.

Fornet Béla: Rekeszbénulásnak a tüdőcsúcsra gyakorolt hatásáról. Orvosi Hetilap 1925. **69,** 47.sz.

Fornet Béla: Über die Indikation und den Mechanizmus der Zwerchfellahmung. Beitr. z. Klin. d. Tuberculose 1926. 63. köt. 1. füzet, 92-101.

Fornet Béla: Zur Frage der Phrenikotomie bei Erkrankungen der oberen Lungenteile. Beitr. Z. Klin. d. Tuberculose. 1927. 66. kötet.

Fornet Béla: Az üres gyomor mozgásáról, tekintettel a gyomorfájdalmakra. Magyar Orvosi Arch. 1927. 28. kötet, 379-392. l.

Fornet Béla: Az endocarditis lentáról. Az Orvosi Gyakorlat Kérdései, Melléklet az Orvosi Hetilap 1928. 53. számához. 210-211. l.

Fornet Béla: Cholesterinvizsgálatok asthma bronchialenal.
Orvosi Hetilap 1929. **73,** 593-595. l.

Fornet Béla: Allergiás reakcióképesség összefüggése a savbasis-egyensúllyal. Magyar Orvosi Arch. 1929. 30 kötet 210-214. l.

Fornet Béla: Über die Stellung des Ovarialhormons in der Hormoreihe. Endokrinologie Csépey és Pelláthyval 1929. 3. kötet.

Fornet Béla: Rezidiwierender Spontanpneumothorax bei Bronchialasthma. Monatsch. Ung. Med. 1929. 3. kötet.

Fornet Béla: Über die Magenfuntion mit Bezug auf Leermagentatigkeit und alkalische Trinkkuren. Internat. Artzl. Fortbildungskursus Karlsbader artzl. Vortr. 1931. 13. kötet.

Fornet Béla: A gyomorfekély kóroktana és gyógyítása a belgyógyász szempontjából. Orvosi Hetilap 1932. **76,** 689-693. 1.

Fornet Béla: Az emphysema kérdése referátuma. Magyar Belorvosok Egyesülete. 1933. évi kiadványa.

Fornet Béla: Diaetenfehler und ihr Folgen. M.B.E. 1933.

Fornet Béla: Ujabb allergiás jelenségekről és összefüggésekről. Orvosi Hetilap 1933. **77,** 45-50. 1.

Fornet Béla: A vérkeringés néhány aktuális problémájáról. Orvosi H Über allergische Erscheinungen und deren Zusammanhange. Wien, Klin. Woch. 1934. 25. sz.

Fornet Béla: A migrainről. Orvosi Hetilap 1934. **78,** 747-750.

Fornet Béla: Hozzászólás Backer István: A pyelographiáról c. előadásához. Orvosok és gyógyszerészek lapja. 1934. 5 1.sz. 20. 1.

Fornet Béla: Az epeutak kőképződéssel nem járó megbetegedései. M.B.E. 1935. I. Nagygyülésének kiadványa.

Fornet Béla: A rheumás megbetegedések allergiás vonatkozásai. Orvosi Hetilap 1935. **79,** 1087-1088.

Fornet Béla: A gyomormüködés és éhségérzet összefüggéséről. A Debreceni Tisza István Tud. Társ. Munk. V. kötet. 1935. 1-2 füzet. 112-117. 1.

Fornet Béla: Die enterale Serumtherapia der Colitis. Klin. Wschr. 1935. **14,** 52. sz. 1859-1860.

Fornet Béla: Subchronikus májatrophiák gyógyulásáról. M.B.E. I.nagygyülésének kiadványa. 1936.

Fornet Béla: Zur Frage der prophylaktischen Tetovierung Serumbehandelter. Klin. Wschr. 1936. **15.**

Fornet Béla: Ujabb májfunkciós próbák értékéről. Orvosi Hetilap 1937. **81,** 30-32. 1.

Fornet Béla: Antianaemiás hatóanyag anacid gyomorban. M.B.E. 1937.

Fornet Béla: Diathfehler u. ihre Folgen. in d. praktische Arzt. 1937, 38-48.

Fornet Béla: Les troubles fonctionnlles du foie au cours des états allergiques. Comptes Renndus du Congress International de 1' Insuffisance Hépatique 1937. 2. kötet 287-290. 1.

Fornet Béla: Nemzetközi májkongresszus Vichy-ben. Orvosi Hetilap 1937. **81,** 45. sz. 1140-1141. 1.

Fornet Béla: Szívbetegek mája. Balatonfüredi orvoskongresszus. 1938. **28,** 4. füzet 542-547. 1.

Fornet Béla: Semeiotica delle malaettie allergiche. Manuale di Medicum interne. 1938. Dr. Müller-Milán

Fornet Béla: Hozzászólás Hajós Károly: Az allergiás betegségek kórisméje és kezelése. Gyógyászat, 1938. **78,** 743. 1.

Fornet Béla: A cholelithiasis. M.B.E. 1939. 64-78. 1.

Fornet Béla: Fornet B A dyspepsiás ártalomról. Gyógyászat 1939. **79,** 52. 674-676. 1.

Fornet Béla: A duodenitis gyakorlati jelentősége. Orvosi Hetilap 1939. **83,** 4.sz. 17. 1.

Fornet Béla: Lázkeltő vaccinakezelés hatásmódjáról és allergiás vonatkozásairól. M. B. E. 1941. 99-101. 1.

Fornet Béla: A hyperthyreosishoz társuló betegségek. Orvostud. közl. 1942. **3,** 16.sz. 481-484. 1.

Fornet Béla: Mit várhatunk a fürdőzés általános gyógytényezőiről. Orvosi Hetilap 1942. **86,** 35.sz. 413-414. 1.

Fornet Béla: A Targesin kezelésről. M. B. E. 1942. XII. Nagygyülésének Kiadványa

Fornet Béla: Az állandósult hypertoniák gyógyításának lehetősége. Orvosi Hetilap 1947. **88,** 49.ssz.

Fornet Béla: A betegségek külső .és belső okairól újabb gyógyeljárások megvilágításában. Orvosi Hetilap 1948. **89.** 2.sz.

Fornet Béla: A debreceni Belklinika ulcusos beteganyagának statisztikai feldolgozása. Orv. Hetilap 1951. **92,** 153. l.

Fornet Béla: Beeinflussung der experimentellen Anaphylaxie durch cisternalverabreichten Farbstoffe. Acta Medica Academiae Scientiarum Hungaricae 1954. 6. köt. Suppl. 1.

Fornet Béla: Zusammenhang der Saftkreislaufes der Nasenschleimhaut mit dem der Schadelhöhle bzw. dem Liquor. II. Resorptionssversuche mit Insulin aus Nasentampon. Acta Physiologica Academiae Scientiarum Hungaricae 1954. 6. köt. 56-57. 1.

Fornet Béla, Hankiss János, Vajda István: Az antidiuretikus hormon szerepe májbetegek vízháztartásában. Orvosi Hetilap 1956. **97,** 1100-1103. 1.

Fornet Béla: Beeinflussung des anaphylaktischen Schocks durch cisternal verabfolgte Farbstoffe. Acta Medica Academia Scientiarum Hungaricae 1955. 6. kötet. 3. füzet.

Fornet Béla: Betrachtungen Über einige Probleme der Allergie. Acta Medica Academiae Scientiarum Hungaricae 1956. 9 kötet. 1-2. füzet. 165-171. 1.

Fornet Béla: Migraines rohamkészség vonatkozásairól az általános reactiokészséghez. Ideggyógyászati Szemle 1957. 5-6.sz. 145-147.

Fornet Béla: Az allergia szerepéről orvosi szemléletünk fejlődésében. Orvosi Hetilap, 1959, **50,** 1785-1789.

Fornet Béla: A colitis ulcerosa néhány kérdéséről. Orvosképzés. 1962, **26,** 401-410.

Könyvek

Fornet Béla: Belgyógyászati jegyzetek . 5 füzet 1935-1938. Debrecen, Magyar Királyi Tisza István Tudományegyetemi Nyomda

Fornet Béla: A belgyógyászat alapvonalai. Belgyógyászati jegyzetek alapján, 1940. Debrecen, Magyar Királyi Tisza István Tudományegyetem Nyomda.

Fornet Béla: A belgyógyászat alapvonalai 2. kötet, 1940. Budapest, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda.

Fornet Béla: Belgyógyászat 2. kötet. Budapest 1944. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda.

Fornet Béla: Paul Benő: Allergia 1938, Novák Kiadó

Fornet Béla: Kesztyüs Lóránd Allergia . 1961, Akadémiai Kiadó.

Fornet Béla: Hasmenés és székrekedés.
A gyakorló Orvos Könyvtára, Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1960.

Fornet Béla: Röntgenanatómia és felvételi technika (röntgenasszisztensek részére). Egészségügyi Minisztérium Főosztálya. 1974.

Forrásmunkák

Dán Sándor: Fornet Béla 1890-1966.
Orvosi Hetilap, **107**, 1489-1490.

Fornet Elemér: Gyomorbetegségek befolyásolása a szervezet fehérjeforgalmára. Orvosi Hetilap 1896, **11,** 6-7.

Fornet Elemér: Marienbad leirása és orvosi ismertetése. Budapest. 1897. Markovits és Garai kiadása.

Fornet Elemér: A methylenkék alkalmazásáról a vizeleti szervek némely bántalmainál kóresetek kapcsán. Markovits és Garai kiadása.

Fornet László: Fornet Kornél 1848-as honvédőrnagy amerikai ezredes élete. Kiadja Fornet László

Fornet Leon Gaston Béla a debreceni Egyetem új belgyógyász tanára. Vidéki Pénztári Orvosok és Vidéki Gyószerészek Lapja. 1930. **1,** 2.1.

Fornet Leon, Garton Béla a debrecen Tudományegyetem belgyógyászati tanszékének nyilvános rendes tanára lett.
Orvosszövetség 1930, **33,** 3.sz. 60. l.

Szállási Árpád: Fornet Béla 1890-1966. Orvosi Hetilap, **107,** 1489-1490.

Végh Pál: Fornet Béla a debreceni Tudományegyetem 1947-48 évi rektor magnificusa. Debreceni Képes Kalendárium **XLVIII,** 101-1o4.

Adatok családi körülményeiről

Fornet Bélának egyetlen fia Dr. Fornet László követte az elődök példáját, amikor is az orvosi hivatást választotta. Belgyógyászként a Haynal klinika tagja volt. Fornet Bélára súlyos csapást mért egyetlen fiának elvesztése. Fiát "hűtlenség" címén ítélték halálra 1949-ben. Fornet László fényképe haláláig a professzor íróasztalán állt.

Fornet Lászlónak két fia van. Közülük ifj. Dr. Fornet Béla orvos, radiológus főorvosként működik, László pedig közgaszdász lett.

Fornet Béla első felesége báró Zay Erzsébet. Második házasságát még Budapesten kötötte. Feleségének Strauss Katalinnak, közismertebb néven Mici néninek sokirányú műveltsége klinikatelep szerte ismert volt.

Fornet professzor tanítványai és munkatársai voltak:

Aberle Lajos
Ablonczy Pál
Adamcsik Ferenc
Alföldy Zoltán
Ambrus József
Angyal Sándor
Árkossy Tibor
Árvay László
Balogh Béla
Balogh Gábor
Bán András
Barabanova Ina
Berencsi Pál
Bézy László
Bokor László
Böszörményi Ernő
Böszörményi Zoltán
Csillag Károly
Csokonay László
Csomor Benő
Csűrös László
Dalmi Lajos
Dán Sándor
Demény Péter
Dobó Kálmán
Dolleschall Frigyes
Drottár Béla
Elek László
Elekes György
Endrődy Albert
Erdélyi Árpád
Falus Pál
Fehér János
Fehértai Erzsébet
Fékesházi Zoltán
Filipp Géza
Földessy Zsigmond
Földváry Gyula
Fülöp Tibor
Füredi Szabó Marianna
Gábor Aurél
Gál Imre
Gallé Tibor
Göőz Katalin
Gyarmati János
Gyergyói János
Hadházy Levente
Hankiss János
Happich Gyula
Hegedüs Gyula
Héger Flóris
Hetey László
Horváth Sándor
Huczmann Irma
Jakó János
Juhász Béla
Kacskó János
Kállai Izabella
Karczub Dénes
Keller Ferenc
Keszthelyi Mihály
Király Péter
Kiss Attila
Kónya László
Kósa Menyhért
Kostya Katalin
Kulcsár András
Leövey András
Liebermann László
Lovas Constance
Maday Zsolt
Magoss Ferenc
Málnási Géza
Massáth Ilona
Máté Konrád
Misz Mária
Molnár Endre
Morvay Stefánia
Nagy Erzzsébet
Neszner János
Orosz László
Pásztor János
Paul Benő
Pély Mihály
Prekopa Álmos
Rados Vera
Róth Imre
Sápi László
Sári Bálint
Sarkady László
Siró Béla
Szabó Antal
Szabó László
Szám László
Székely Gyula
Szent-Györgyi Kálmán
Szentiványi Andor
Szentkirályi István
Szilassy Zsuzsa
Szodoray Péter
Tar Imre
Tolvay Márton
Torday Zsigmond
Tóth István
Tóth József
Trencsényi Margit
Udvardy László
Unghváry László
Vajda István
Várkonyi Pál
Vásárhelyi Béla
Végh Gyula
Végh Lajos
Végh Pál
Vereb Anna
Veress Pál
Vincze Piroska
Went Ferenc
Zöld István
Zsadon Béla
Zsatkovics István

Dokumentumok

ERDÉLYI MUZEUM-EGYLET ORVOS-TERMÉSZETTUDOMÁNYI SZAKOSZTÁLYA

T. cz. Fornet Elemér dr. orvos Úrnak.

Van szerencsém hivatalosan értesíteni, hogy az erdélyi múzeum-egylet orvos-természettudományi szakosztálya Urasságodat f. évi október 30-án tartott választmányi ülésében Nyp. Szujski Zsigmond dr. egyet. tanár ajánlatára

szakosztályi tagnak

megválasztotta.

Azon kiváló részvételnél fogva, melylyel Urasságod a természettudományok iránt viseltetik, a Szakosztály teljes reménnyel van az iránt, hogy annak czéljait a körülmények szerint elősegíteni s nagyobb fellendülésére körében mindent megtenni szíveskedik.

Kolozsvárt, 1892 évi november hó 3-án.

Az erdélyi muzeum-egylet orvos-természettudományi szakosztály titkára:

Lötsch Gyula

Magántanári képesítő-oklevél.
(Decretum habilitationis.)

A budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Tudomány-Egyetem orvostudományi Kara a vallás- és közoktatásügyi magyar királyi Minisztertől 1892. évi 45520. számmal kiadott szabályrendeletnek megfelelően

dr Fornet L. G. Béla

urat

„a belgyógyászat határterületei" című tárgykörből

magántanárrá képesítette. A Kar ezen határozatát a vallás- és közoktatásügyi magyar királyi Miniszter úr 1929 évi október hó 21-én. Hiv. sz. 1428 szám alatt jóváhagyta és nevezettet ezen minőségében megerősítette.

Minek hiteléül dr Fornet L. G. Béla úr részére ezen képesítő oklevelet a Kar nevében kiállítottam s a Kar pecsétjével ellátva, kiadtam.

Budapesten, 1929 évi november hó 5 én.

Farkas Géza
a budapesti Kir. Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem orvostudományi Karának

---

A methylenkék alkalmazásáról
a vizeleti szervek némely bántalmánál,
kóresetek kapcsán.

Fornet Elemér tr.-tól v. belklinikai I-sö tanársegéd, jelenleg marienbadi fürdőorvos.

AZ
ORVOSI HETILAP
TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEI.
— KÜLÖNLENYOMAT. —
XL. ÉVFOLYAM. 1896. 6—7. SZ.

KÖZLEMÉNY STILLER BERTALAN TANÁR BELGYÓGYÁSZATI LABORATORIUMÁBÓL.

Gyomorbetegségek befolyása a szervezet fehérjeforgalmára.

KÖZLI:
FORNET ELEMÉR Dr.
MARIENBADI FÜRDŐORVOS, V. BELKLINIKAI I. TANÁRSEGÉD KOLOZSVÁRT.

BUDAPEST,
A PESTI LLOYD-TÁRSULAT KÖNYVNYOMDÁJA.
1896

Debrecen sz. kir. város Polgármesterétől.

44209/1940. VI.

Dr.Fornet Béla egyeteni ny. r. tanár debreceni lakos debreceni illetőségének megállapitását és Dr. Fornet László nevü fia részére az illetőségi bizonyitvány kiadását kéri,- egyben pedig a terhére megállapitott 200.-pengő községi köteléki dijnak a városi házipénztárba a törvényhatósági nyugdijalap javára történt befizetését igazolja.

V é g h a t á r o z a t .

A lefolytatott vizsgálat adatai alapján megállapitom, hogy Fornet Elemér és Kovách Julia házasságából Páris városban, 1890 évi március hó 31-én született,r.kath.vallásu Dr. Fornet Béla egyetemi ny.r.tanár 1930-ik év óta állandóan Debrecen sz. kir. városban lakik, mely idő alatt, ellene az 1886 : XXII. t.c. 9. §-ában felsorolt kifogások nem emeltettek.

Beigazolást nyert továbbá az is, hogy itt tartózkodása ideje alatt, mint orvostudor és mint a belgyógyászati klinika igazgatója az adófizetése révén e város közterhei viselésében részt vett, miáltal az idézett t.c. 10 §-a értelmében az illetőséget itt megszerezte.

Miután pedig a telepedésről és községi kötelékbe való felvételről 34/2025-1891.bkgy., illetve az ezt módositó 833-1926. bkgy. sz. alatt alkotott szabályrendelet 27. §-a alapján

./.

a terhére megállapitott 200.-P. azaz Kettőszáz pengő községi kötelékbe való felvételi dijat a házipénztárba a törvényhatósági nyugdijalap javára befizette : ugy őt, mint törvény szerint az Ő illetőségét követő hozzátartozóit Debrecen sz.kir.város községi kötelékébe tartozónak elismerem s nyilvántartásba vétetett, valamint a kért illetőségi bizonyitvány kiadását elrendelem.

Miről Dr. Fornet Béla egyetemi ny.r.tanár helybeli, Klinikai telepi lakost 5 darab okmányának visszaadása és az illetőségi bizonyitvány kézbesitése mellett értesitem.

Debrecen, 1940. október 11.

Polgármester megbizásából:
Dr. Gorondi Henrik sk.
tb. aljegyző.
A kiadvány hiteléül :

irodaigazgató.

44209/1940. VI.

Dr. Fornet Béla egyetemi ny.r.tanár ur részére,

H.

Klinikai telep.

LK._KGné.

MARIENBAD

LEIRÁSA ÉS ORVOSI ISMERTETÉSE.

IRTA:

Dr. FORNET ELEMÉR

FÜRDŐORVOS

VOLT EGYETEMI BELKLINIKAI I. TANÁRSEGÉD.

Dr. Jendrássik

BUDAPEST 1897.

MARKOVITS ÉS GARAI KIADÁSA

Lázár-utcza 12.

M Á S O L A T.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. Miniszteriől.

---10200.----- szám.
IV.B.o. 1917.

Folyó évi julius hó 18-án 5971. szám alatt kelt felterjesztésére hivatkozva, tudomás és további eljárás végett közlöm a tekintetes Tanáccsal,hogy f - - - - - - - - - - - - - - - - - - a budapesti tudomány-egyetem I.sz. belgyógyászati ------ tanszéke mellé folyó évi szeptember hó 1-től 1918. évi augusztus hó 31-ig terjedő további egy év tartamára dijtalan gyakornokokká történt megválasztását jóváhagyóleg tudomásul veszem és nevezetteket ezen minőségükben a mondott idő tartamára megerősitem. Budapesten, 1917 augusztus hó 6-án. A miniszter rendeletéből: Dr. Tóth Lajos sk miniszteri tanácsos. A budapesti tudomány-egyetem tekintetes Tanácsának. Budapest.

f Dr. LIEBIG TIVADARNAK Dr. FORNET BÉLÁNAK
Dr. RAMITSCH KÁLMÁNNAK Dr. BABARCZY MÁRIÁNAK
Dr. RICHTER ALBINNAK Dr. HOLLÓ GYULÁNAK
Dr. SCHERBÜCK JÓZSEF EK Dr. ERNST ZOLTÁNAK és
Dr. SCHILL ERNŐNEK AMAR REMÉNER

ELŐSZÓ AZ ELSŐ KIADÁSHOZ.

Belgyógyászati előadásaimban néhai főnökömnek, Bálint professzornak példáját követve arra törekszem, hogy hallgatóimnak lehetőleg a belgyógyászat egész anyagáról adjak áttekintést. Ezért programmszerű, folytatólagos előadásokat tartok, amelyeken e jegyzet is készült. Szükségesnek láttam ezen jegyzet kiadását két okból. Egyrészt szinte lehetetlen a rendelkezésre álló 4, illetve 6 félév alatt az egész anyagot tényleg előadni és így elkerülhetetlen, hogy egyes fejezetek ki ne maradjanak a hallgatásra szánt 4 félévből. Ezek pótlását célozza a jegyzet. Másrészt a sorozatos előadások a szóbeli oktatás és demonstratio következtében nem mindig teljesek és rendszeresek. Az így támadt hézagok pótlásáról gondoskodtunk a jegyzetben.

Ezen jegyzetek azt hiszem alkalmasak arra, hogy azoknak, akik az előadásokat hallgatták és a klinika egyéb oktató lehetőségeit is kihasználták, a belgyógyászatról szűkre fogott, de modern és teljes képet adjanak.

FORNET BÉLA.

ELŐSZÓ A MÁSODIK KIADÁSHOZ.

A „zöld füzetek" már jó ideje elfogytak. Úgy tapasztaltam, hogy feladatukat elég jól teljesitették, mert megkönnyitették hallgatóságom részére a belgyógyászat anyagának rendszeres tanulását és a gyakorló kollégák is haszonnal forgatták.

Időközben haladt az orvostudomány és jónéhány fejezet revízióra szorult már csak azért is, hogy előadásaim anyagával lépést tartson. Egyes részek bővítése, kiegészítése volt szükséges, másokon egyszerűsités és rövidités látszott célszerűnek.

Ezért alaposan át kellett dolgoznunk az egész anyagot, amely még néhány fejezettel gazdagodott, noha az idegrendszeri betegségeket nem öleli fel. Indokoltnak látszott tehát, hogy ez a címben is kifejezést nyerjen. A szöveg áttekinthetőségét is megjavitottuk, ami a könyv terjedelmét valamelyest szintén növelte.

Remélem, hogy az új kiadás bővitett és javított tartalmával eredményesen fogja hivatását betölteni.

Debrecen, 1940 március.

FORNET BÉLA.

A BELGYÓGYÁSZAT ALAPVONALAI

FORNET BÉLA Dr.
EGYET. NY. R. TANÁR ELŐADÁSAI ALAPJÁN

ÖSSZEÁLLÍTOTTA
KOMÁROMY PÉLY MIHÁLY Dr.
BELKLINIKAI TANÁRSEGÉD

I. KÖTET

A „BELGYÓGYÁSZATI JEGYZETEK"
BŐVÍTETT ÉS ÁTDOLGOZOTT ANYAGÁNAK
MÁSODIK KIADÁSA.

DEBRECEN, 1940.

DEBRECENI M. KIR. TISZA ISTVÁN-TUDOMÁNYEGYETEMI NYOMDA

FORNET BÉLA—KESZTYŰS LÓRÁND

ALLERGIA

BELGYÓGYÁSZATI KLINIKAI
ÉS KÓRÉLETTANI TANULMÁNY

Budapest, 1961

EGÉSZSÉGÜGYI MINISZTÉRIUM
Középfokú Oktatási Osztálya

RÖNTGENASSZISZTENSEK TANANYAGA

Egészségügyi szakközépiskolát végzett hallgatók részére

Szerkesztette:

DR. FORNET BÉLA

Budapest, 1974

ORVOSI HETILAP

AZ ORVOS-EGÉSZSÉGÜGYI SZAKSZERVEZET HIVATALOS SZAKLAPJA

Alapította: MARKUSOVSZKY LAJOS 1857-BEN

Szerkesztő bizottság:

ALFÖLDY ZOLTÁN DR., DARABOS PÁL DR., FISCHER ANTAL DR., HIRSCHLER IMRE DR., LENART GYÖRGY DR., SÓS JÓZSEF DR., SZÁNTÓ GYÖRGY DR., WALD BÉLA DR.

Felelős szerkesztő: TRENCSÉNI TIBOR DR. Szerkesztő: BRAUN PÁL DR.

C. ÉVFOLYAM, 50. SZÁM, 1959. DECEMBER 13.

A Debreceni Orvostudományi Egyetem I. sz. Belklinikájának (igazgató: Fornet Béla dr. egyetemi tanár) közleménye

Az allergia szerepéről orvosi szemléletünk fejlődésében*

(Néhány aktuális példával a máj és pankreas klinikumából)

Írta: FORNET BÉLA dr.

Az Orvosi Hetilap 100. évfolyama számára, a szerkesztőség felkérésére felajánlott tanulmány

I.

Több mint 50 éve annak, hogy *Richet* (1902), *Arthus* (1903) és *Pirquet* (1903) kísérletei és közleményei az allergia tanának alapjait lerakták. *Pirquet* névadó javaslata (1906), hogy a megváltozott reactiokészség fogalmát allergia megnevezéssel fejezzük ki, azért is külön említendő, mert ebben az első, eredeti fogalmazásában is nyilvánvaló, hogy az allergia nem tüneteket, nem kóros jelenségeket foglal egybe, hanem csupán az erre való készségét-képességét jelöli meg, annak a szervezetnek, amelyet az allergen (antigen) előzetes behatolása bizonyos ellenanyagok képzésére szerkentett. *Pirquet* fogalmazása az „allergiáról" három alapvető követelményt foglalt magában: 1. hogy a megváltozott reactiokészség egyénileg szerzett legyen; 2. hogy specifikus legyen, és 3. hogy allergének behatására jöjjön létre. A „megváltozott reactiokészség" kifejezés egyaránt fedi a csökkent, mint a — gyakorlatilag jóval fontosabbnak tűnő — fokozott reactiokészség fogalmát, ami ezek szerint ugyanúgy vezethet ártalmatlan anyagoknak (allergeneknek) behatolása folytán keletkezett súlyos túlérzékenységi reactio formájában jelentkező allergiás betegségekhez, mint jelenthet az egészséget veszélyeztető kórokozók behatolásának dacára megvédett egészséget. Amiből következik, hogy már ezen alapvető közleményekben is megtaláljuk sok szenvedélyesen vitatott kérdésnek az alapjait: az allergiás készség, az allergiás betegség és a védekezésének — a védettségnek — kérdéseit; de ezen felül világos utalást találunk arra is, hogy az allergia tana „alkalmas lesz arra, hogy betegségi tüneteket jobban megértsünk, és hogy a pathologiás események mechanizmusát jobban értékeljük". *Rössle* (22) szerint ezek a szavak megvilágították számos betegségnek aetiologiáját, pathomechanizmusának bensó rokonságát és először tették lehetővé annak megértését, hogy a legkülönbözőbb „ártalmak" — ha specifikus túlérzékenységet hoztak létre — azonos kórjelenségeket váltanak ki.

Ebből következik, hogy vannak betegségek, amelyeket alapvetően maga az allergiás reactiokészség hoz létre annak folyamányaként, hogy az allergen újból bejut a szervezetbe. Ezekre a betegségekre jellemző, hogy *az allergennek specifikus pharmacologiai, vegyi, biológiai tulajdonságai irrelevansak*, azaz a szenvezetre káros, vagy mérgező tulajdonságuk nincsen, ill. a kórkép ezektől teljesen független. Úgy vélem, hogy *ez az egyetlen kritérium arra, hogy a sui generis allergiás betegségeket tisztán elkülöníthessük.*

Ez az elkülönítés annál fontosabb, mert idők folyamán igen nagy számú olyan betegséget, kórfolyamatot ismertünk meg, amelyben jelentős szerepet játszik ugyan a szervezetnek megváltozott — allergiás reactiokészsége, de amelynek klinikai pathologiai jellegét, a kórkép önállóságát az allergenként is szereplő toxikus-infectiosus agens szabja meg. Ez az elkülönítés legnyilvánvalóbban indokolt bizonyos fertőző betegségek esetén, amelyeknek kórokozóit ismerjük. Tudjuk, hogy ezen kórokozóknak speciális tulajdonságai határozzák meg a betegség jellegét és ezekről nevezzük is el a betegséget; azt is jól tudjuk viszont, hogy a megváltozott reactiokészségnek arányában a kórfolyamatnak számos tulajdonsága módosul: acut, chronikus,

* Az 1959. évi Belgyógyász Nagygyűlésen tartott referátum alapján.

Igen tisztelt Professzor Ur!

Tisztelettel kérem, hogy a belgyógyász szakcsoport decemberi nagygyülésén tartandó referatumának cimét velem egyetemben kösziti szivesked jék.

Budapest, 1959. okt.30.

Dr. Gráf Ferenc
a belgy.szakcsoport főtitkára

XI/1.

R. D.

Első adatok címe:

Az allergia szerepéről orvosi szemléletünk fejlődésében

Alcime: valamely máj és kelenb betegség példáján.

(Néhány példa a máj és pancreas betegségeiből)

A Fornet klinika néhány diétás ajánlása

II. TEENDŐK HEVENY GYOMOR—BÉLHURUT ESETÉN

A legelső feladat: a túl sok, a fertőzött vagy mérgezett ételt a gyomor-bélrendszerből gyorsan eltávolítani. Langyos víz ivásával, esetleg a garatnak tollal való ingerlésével hányhatunk. A hányás egymagában nem elég. A belekből az ártalmas ételmaradékok eltávolítását egy-két evőkanál ricinusolaj, vagy két deciliternyi langyos víz fogyasztásával, amiben egy kávéskanálnyi keserűsót oldottunk fel, biztosíthatjuk.

A hányás és hasmenés jelentős só- és folyadékveszteséget okoz. Amennyire fontos a heveny gyomorrontás esetén a teljes koplalás, annyira lényeges a só- és folyadékveszteség pótlása. Erre a célra limonádét fogyaszthatunk és néhány korty vizet, amiben késhegynyi konyhasót oldottunk, esetleg sós, habart rántott levest. A fennálló hányingert jégkockákkal küzdhetjük le. Heveny lázas gyomor-bélhuruttal ágyba kell feküdni.

Egy nap teljes koplalás után elkezdhetünk rizs- vagy zabnyákot, esetleg vízbengrizt fogyasztani. Citromlé, limonádé, esetleg más gyümölcslé vagy reszelt alma az étvágytól függően fogyasztható. Ne egyenek meg még mindent. Lehetőleg egy teljes hétig csak kétszersültet, pirított kenyeret, lágy tojást, főzelékpüréket, borjúbecsinálttat, túrót, kakaót fogyasszunk. Ez idő alatt sohase lakjunk jól, inkább gyakrabban keveset együnk. Gyermekek és egyébként egészséges emberek egy-egy enyhébb gyomorrontás után 4—5 nap múlva áttérhetnek a normális étrendre. Betegek azonban, akiknél egyébként is gyomorpanaszok állottak fenn, ha 4—5 nap után az étvágy tökéletesen visszatért, áttérhetnek a normális étrendre.

IV. SZÉKREKEDÉSBEN SZENVEDŐ EMBER ÉTRENDJE

Célszerű különbséget tenni étrend szempontjából a belek görcsös állapotából származó, inkább fiatalkori, és a bélrenyhe-ségen alapuló, inkább idősebbkori székrekedés között. A kettő étrendi kezelése lényegében különbözik egymástól.

Bélgörcsön alapuló székrekedés esetén részesítsük előnyben a mindennapos étkezésben azokat a táplálékokat, amelyek **rostban és salakanyagban szegények.** Tehát zsemlye, kifli, fehér kenyér, tésztafélék, rostszegény fiatal állatok húsai, inaktól, erektől megtisztított állapotban, zsenge, rostszegény zöldfőzelékek, továbbá gyümölcsök héj és mag nélkül fogyasztandók.

Hashajtók helyett inkább görcsoldók szedése javasolt.

Bélrenyheségen alapuló székrekedés esetén, ami inkább idősebb embereken fordul elő, a **rostban gazdag ételek,** tehát feketekenyér, sok főzelék, sok gyümölcs és saláta ajánlatos. Néha bevált a reggel éhgyomorra fogyasztott pohár víz vagy tej. Máskor előző este fél pohár vízben áztatott 10—15 szem aszalt szilva fogyasztása okoz székelési ingert és székelést.

ÉLETMÓDRA VONATKOZÓ TANÁCSOK

A fiatal, székrekedésben szenvedő ember igyekezzék az izgalmakat és a túlfeszített életmódot kerülni. Legyen mértékletes munkában és szórakozásban egyaránt. Igyekezzék lehetőleg megszokni — és erre türelemmel kell időt áldozni — a reggel, felkelés utáni székelést. A székelési ingert ki lehet váltani a felébredés után fogyasztott pohár vízzel vagy pohár tejjel. Inkább keljen negyed órával hamarabb, semhogy a reggeli székelés idejét elmulassza. A helyes szoktatásra fordított idő később bőségesen megtérül. Kerülje a drasztikus hashajtók (szenna, ricinusolaj) alkalmazását.

Az idült bélrenyheségben szenvedő ember lehetőleg igyekezzék minél többet mozogni. Jót tesz néha a vastagbél lefutása mentén, tehát a jobb medencétől a jobb bordaívig, onnan a bal bordaívig, majd a bal medence irányában eszközölt enyhe dörzsölő masszázs. Az idős ember ne idegenkedjék az orvos által tanácsolt hashajtóktól és ne féljen attól, hogy ezeket megszokja. Természetesen, ha hashajtók nélkül meg tud lenni, még ideálisabb. Ha azonban ezekkel könnyen segíteni tud magán, inkább használja azokat, semhogy indokolatlanul szenvedjen. Válasszátuk olyan bő, hogy a megszokás veszélyétől nem kell tartani.

V. AZ EPEBETEGEK ÉTRENDJE ÉS ÉLETMÓDJA

Az idült epehólyaggyulladásban vagy epekő betegségben szenvedő beteg panaszmentességének elsőrendű feltétele — a gyógyszeres kezelésen kívül — a következetesen keresztülvitt étrend. Az étrend lényegét a zsír-, a rost- és a fűszerszegénység képezi.

Konyhatechnikai utasítások:

A levesek és főzelékek elkészítésénél kerüljük a zsírral készült rántásokat, helyette készítsük ezeket lisztes habarással. A habarás készülhet a főzelék levével, vagy pedig tejjel. Olyan ételekhez, amelyek színe a pirítást megkívánja, gyengén pirított, száraz rántást készítsünk. A fiatal, friss, zsenge főzelékeket kevés vízben pároljuk puhára. Ne adjunk az asztalra sem túl forró, sem hideg ételeket. Az ételek elkészítéséhez használt kevés olajat vagy vajat, esetleg zsírt ne forrósítsuk fel, hanem tálalás előtt langyosan keverjük a meleg ételhez. A felhasználandó olaj, vaj vagy zsír mennyisége a napi 5 dkg-ot lehetőleg ne haladja meg. Az egyszeri bő jóllakás helyett a többszöri kis étkezést részesítsük előnyben.

Ajánlott ételek:

Reggeli: tea, tej, tejeskávé, gyümölcsíz, sovány tehéntúró, sovány sajt, méz, zsírtalan gyógysonka, kompót, kifli, zsemlye, fehér kenyér.

Tízórai: ugyanezekből állítható össze.

Ebéd: zöldség-, köményleves, becsinált-, világos rántottleves, zöldborsó-, zöldbab-, zeller-, burgonya-, gomba-, rizsleves. A levesekbe finom metélt tészta, zsemlyekocka, dara, rizs adható. Húsok: fiatal, rostban és zsírban szegény borjú, növendékmarha, fiatal, zsírtalan sertés, bárány, házinyúl, sárnyas, zsírszegény hal főve, párolva, sütve; gombásan vagy zöldségesen. (A pörkölt és rántott húsok, zsírbansült húsok kerülendők.) Főzelékek: burgonya-, paraj-, zöldbab-, zöldborsó-, sárgarépa-, tök- és finomfőzelékek. Köretek: sós vízben főtt, tört, köményes, petrezselymes burgonya, vagy burgonyapüré. Párolt gombás, vagy tejben főtt petrezselymes, vagy tejben főtt rizs. Pirított vagy tejben főtt dara. Mártások: zöldség-, gomba-, kapor-, alma-, cseresznye-, meggy-, ribizli és egrescmártás. Tészták: fineman előlegezett, vékonyra vágott gyúrt tészták főve, gyümölcsízzel, darával, dióval, esetleg túróval ízesítve. Piskótatészták, másnapos tejeskalács, keksz, mezescsók. Rost és apró magvakban szegény kompótok és gyümölcslevek fogyaszthatók.

Vacsora: a reggelinél és az ebédnél felsorolt ételekből állítható össze.

Tilos ételek:

Zsíros húsok, szalonna, zsíros sonka, hízott kacsa, liba, zsíros hal, rántott húsok, hentesáruk, tepertő, zsíros sajt, tejszín. Káposztafélék, karalábé, paradicsom. Szeszes italok, beleértve, a sört is. Csípős fűszerek: erős paprika, bors, mustár, ecet, hagyma. Friss kelt tészták, friss kenyér, friss péksütemények, frissen pirított meleg kenyér, lángos, passzírozatlan hüvelyesek.

Az epebetegnek nem tilos, sőt kívánatos egyes nyers gyümölcsök fogyasztása, hiszen vitaminszükségletét ezekből fedezi ő is. A zöldségek és nyers gyümölcsökből a puha, sok rostot nem tartalmazó őszibarack, körte, meggy, hámozott alma, vagy gyümölcsprésnedvek, szőlő — amelynek héját nem fogyasztjuk el — fogyaszthatók. A nyers gyümölcsök magját és rostozatát köpjük ki. Az egyéni érzékenységre természetesen figyelemmel kell lennünk.

Életmódra vonatkozó utasítások:

Az epehólyaggyulladásban, vagy epekő betegségben szenvedő ember lehetőleg kerülje a túlzott izgalmakat, mert ezek is rohamot válthatnak ki. Az orvos tanácsára végzett étrendi, gyógyszeres és ivókúrás kezelés hatástalanság esetén — különösen akkor, ha az epekő betegség sok apró kő következménye — kérje ki a belgyógyász és sebész szakorvos véleményét a műtétre vonatkozóan. Ha komoly, tapasztalt szakorvos műtétet tanácsol, jobb hamarabb, mint később elvégeztetni. Görcsös fájdalmak esetén néha csökkenthető a fájdalom meleg borogatások alkalmazásával. Célszerű, ha a vidéken, vagy orvostól távolabb helyen epeköves betegségben szenvedő ember rendszeresen tart magánál az orvos által előírt görcsoldó, fájdalomcsillapító kúpot. Ezzel az orvos érkezéséig is szüntetheti fájdalmát.

VI. SZÍVBETEGEK ÉTRENDJE ÉS ÉLETMÓDJA

A szívbetegek étrendjében a só- és valamelyes folyadékszegénység mellett a könnyen emészthetőség és a kis mennyiségek szem előtt tartása lényeges. A beteg tehát inkább egyen ötször-hatszor napjában, de soha sem sokat. Az elhízott szívbeteg mindezek mellett még törekedjék olyan étrend összeállítására, ami fogyást eredményez. Ezt elsősorban állati fehérje, csupán napi 60—70 gramm növényi vagy állati zsiradék és kevés szénhidrát (kenyér, tészta, cukor, méz) fogyasztásával éri el. Különösen nem kívánatos a szívbetegeknél nem ritkán közkedvelt túlzott cukor, burgonyacukor fogyasztása, ami rohamos elhízáshoz vezet.

Konyhatechnikai utasítások:

Az étrendhez rostszegény, zsenge főzelékeket, nem inas, lehetőleg fiatal húsokat (borjú, fiatal marha, fiatal sertés, bárány, házi nyúl, hal, szárnyas) használjunk. Főzzük, vagy pároljuk az ételeket puhára. Hüvelyeseket lehetőleg ne fogyasszunk, legfeljebb csak passzírozva. A rántott, zsírban sült húsokat és erősen zsíros pörköltféléket kerüljük.

Fogyasztható ételek:

Tej, kakaó, aludttej, yoghurt, tejfel, vaj, méz, gyümölcsíz, tehéntúró, kompót, nyers gyümölcsök mosva, héjjuktól megszabaditva (hámozva). A folyékony ételeknél — pl. tej — és a gyümölcsöknél az orvos utasítása a napi folyadékmennyiségre vonatkozóan szem előtt tartandó. Ezek ugyanis rendkívül nagy víztartalmúak.

Kompótok:

Mindenféle gyümölcsből főtt, nem [illegible]ozott, citrommal, esetleg fahéjjal ízesített kompótok.

Tészták:

Piskóta, felfújt, keksz, finoman eldolgozott főtt tészták, palacsinta. Zsemlye, fehér kenyér vagy másnaposan, vagy pirítva.

Húsok:

A fent felsoroltak.

Tilos ételek:

Sózott húsok és hentesáruk, szalonna és kolbászfélék, sózott és füstölt halak, inas, zsíros húsok, élesztős kelt tészták, sok rostot tartalmazó főzelékek, káposzta, bab, borsó, lencse, sóban konzervált ételek.

Szeszes italok és feketekávé mérsékelt fogyasztása megengedhető, hacsak az orvos — különleges indokok alapján — ezeket el nem tiltja.

Életmódra vonatkozó tanácsok:

A szívbeteg ember pontosan tartsa be az orvos gyógyszerszedésre vonatkozó utasításait, azokon önkéntesen ne változtasson. Tilos a szívbetegnek nehéz testi munkát végezni. **Könnyű fizikai munka**, vagy ezzel egyenértékű **mérsékelt sportolás, séták** azonban az orvosi tanácstól és a beteg állapotától függően **kívánatosak.** A szívbetegnek még a nehéz testi munkánál is nagyobb ellensége a lázas meghűlés. Éppen ezért hűlés esetén azonnal feküdjön ágyba, szedjen lázcsillapítót és vegyen igénybe orvosi segítséget. Fordítson öltözködésében különös gondot a hűlés elkerülésére: meleg lábbeli, trikó, alsóruha, az időjárásnak megfelelő ruharétegek. Ne látogasson olyan családot vagy társaságot, ahol influenzás, hűléses beteg van a háznál. Fordítson különleges gondot a pihenésre. Tehermentesíti a szívét, ha délutáni vagy akár éjszakai pihenőjét vízszintes helyzetben, kissé felpolcolt lábakkal tölti el. Az éjszakai nyugalom néha magasabb párnázattal jobb, mint laposan fekve. A szívbeteg lehetőleg dolgozzék a hűvös, nedves őszi, téli, tavaszi időszakokban zárt, fedett, fűtött munkahelyen. Orvosi tanácsra a munkahely vezetőjével egyetértésben a szívbeteg kérheti állapotának megfelelő munkakörbe való elhelyezését, rehabilitációját.

VII. VESEBETEGEK ÉTRENDJE ÉS ÉLETMÓDJA

A vesebeteg ember étrendje a betegség nemétől, tartamától és a vesék állapotától függően időszakosan a szakorvos utasításaitól függ. Tehát egyetemes érvényű étrendet vesebetegnek megszabni nem lehet.

Heveny vesegyulladás esetén az orvos rendszerint néhány napos teljes éhezést ír elő. A beteg kívánságától függően citromos limonádé ilyenkor fogyasztható. Néhány nap után teljes sómentes, állati és fehérjementes étrend szükséges. A teljes sómentességhez hozzátartozik, hogy még a kenyeret és péksüteményeket is só nélkül készítsék. Fehérjementességen, az állati fehérjék, tehát: tej, túró, sajt, tojás, hús, hal fogyasztásának mellőzését értjük. Ha heveny vesegyulladás után néhány hónap múlva a beteget az orvos többszöri ellenőrző vizsgálat után teljesen gyógyultnak minősítette, semminemű étrendi megszorítást nem kell vállalnia.

Idült vesegyulladás esetén a kívánatos étrend az orvos utasításától függ. Általában sószegénység kívánatos. Ezért az átlagos, normális étrendből elhagyandók a sózott-, füstölt húsok, hentesáruk, sózott sajtok, sóban eltett főzelékkonzervek, erős fűszerek (bors, erős paprika). Tilosak a tömény szeszes italok. Sör és kevés bor étkezés után megengedhető. A fehérjefogyasztás mértéke az orvos utasításától függ. Olyan esetekben, amikor a beteg vizeletében viszonylag nagy fehérjemennyiséget veszít, nem a megszorítás, hanem ellenkezőleg, bő fehérjefogyasztás indokolt.

Indokolt esetben az ételek teljesen sómentesen készítendők és a napi konyhasó mennyiséget a beteg gyógyszertárban kimérve kaphatja étrendjéhez és kívánságának megfelelő mennyiségben sózhat.

Veseelégtelenség esetén az orvos utasításától kell függővé tenni a só, a folyadék és a fehérjefogyasztás mennyiségét és arányát, ilyenkor azonban sok folyadék fogyasztását írja elő az orvos.

Az életmódra vonatkozó javaslatok:

A heveny vesegyulladásban szenvedő embernek szigorúan ágyban kell feküdnie mindaddig, míg teljesen meggyógyul, ill. amíg az orvos a felkelést nem engedélyezi.

Idült vesegyulladásban szenvedő ember lényegében ugyanolyan életmódot folytathat, mint a teljesen egészséges. Fordítson különös gondot öltözködésére: viseljen télen és a nedves, hűvös őszi-tavaszi hónapokban vastag talpú cipőt és meleg lábbelit, nedvszívó trikó alsóruhát. Fordítson különös gondot a külső hőmérsékletnek megfelelő ruharétegek viselésére. Ha ezek ellenére mégis lázas vagy láztalan torokgyulladásban betegedne meg, forduljon orvoshoz, hogy penicillin, vagy ehhez hasonló hatású tablettás gyógykezelésben részesüljön. Pályaválasztásnál az idült vesebetegségben szenvedő ember a zárt helyen végzett testi megerőltetéstől mentes munkát válassza. Szükség esetén a pályaválasztás megkönnyítésére orvosi bizonyítvány is igénybevehető. A nőbetegek házasság, illetőleg terhesség előtt, vagy alatt kérjék ki a belgyógyász, illetőleg a nőorvos tanácsát. Terhesség alatt különleges felügyeletre szorulnak.

Az idült hólyaghurutból, vesemedence-gyulladásból származó vesekárosodás esetén kerüljük az újabb felfázás lehetőségét. Ezért különösen a nők hűvösebb évszakokban hordjanak meleg alsóruhát és meleg lábbelit. Frissen fellobbanó hólyaghurutok esetén pedig kérjék ki az orvos tanácsát a szükséges gyógyszer szedését illetően. Inkább több, mint kevesebb folyadék fogyasztása kívánatos.

VIII. MAGAS VÉRNYOMÁSBAN SZENVEDŐ BETEGEK ÉTRENDJE

A magas vérnyomásban szenvedő ember étrendje döntően abban különbözzön a normálistól, hogy kevés konyhasót és lehetőleg kevés állati zsiradékot tartalmazzon.

Konyhatechnikai utasítások:

Főzésnél az állati zsírok mellett felerészben használjunk növényi olajokat. A sós ízt pótlandó más ízesítésekkel. Ecet, citrom, fahéj, zeller stb. A főzelékek általában ízletesebbek, ha párolás előtt kevés olajban kissé lepirítjuk.

Ajánlott ételek:

Nyers ételek, gyümölcsnapok. Ilyenkor mindennemű tisztára mosott, érett gyümölcsöt fogyaszthatunk. Gyümölcs helyett a gyümölcspréslevek fogyasztása is lehetséges. A gyümölcsnapot célszerű egész napos fekvéssel egybekötni.

Tejtermékek:

Tej, tejeskávé, aludttej, yoghurt, kefir, túró, sajt, vaj.

Mindenféle sovány hús főve, párolva, sütve, esetleg rántva.

Főzelékek:

Mindenfajta főzelék, kivéve a sóval konzervált főzelékféléket. Tehát: zöldborsó, zöldbab, paraj, sárgarépa, tök, karalábé, karfiol, spárga, saláta, káposzta, paradicsom, burgonya.

Köretek:

Burgonya minden formában. Rizs, gomba, pirított dara.

IX. FEKÉLYBETEGEK ÉTRENDJE

A fekélybeteg étrendjének lényege a „gyakran keveset" elv megvalósítása. A friss, gyakori fájdalmaktól szenvedő beteg étrendje kezdődjék tejjel, tejszínnel, tojással, rizzsel, darával, krémlevessel, ketszersülttel, zselével, kekszszel, túróval, esetleg fagylalttal. Ezekből **két óránként** — ha a fájdalom erre nem szünne — gyakrabban, valahányszor fájdalom jelentkezik, kívánságának megfelelő mennyiséget fogyaszthat. Különösen leromlott, sovány fekélybetegek ne koplaljanak, hanem napi normális kaló-

riaszükségletüket teljes mértékben fedezzék. Éjszakára is legyen a beteg mellé készítve a felsorolt ételekből valami. Amennyiben fájdalomra ébredne, fogyasszon belőle.

Ha a fájdalom megszűnt — és ez rendszerint néhány nap után bekövetkezik — az étkezések száma csökkenthető és az étrend fokozatosan bővíthető. Szabad fogyasztani fehér kenyeret, zsemlyét, vajat, burgonyapürét, sárgarépát, zöldborsót, rizsfelfújtat, pudingot, főtt halat, darált- vagy vagdalt húst, főtt baromfit, sült burgonyát, fiatal zöldfőzelékeket, piskótatésztákat, finom metélt tésztákat, párolt almát, krémsajtot.

Szigorúan tilos az első négy hétben bármilyen szeszes italnak, feketekávénak fogyasztása és a dohányzás.

Gyógyult fekély esetén teljes panaszmentesség mellett különösebb étrendi megszorításokra nincs szükség. A beteg fokozatosan mozgásterébet egyes ételeket: pl. sovány, puha sertéshúst, nem rágós, főtt marhahúst, abált szalonnát fogyasztani. Lehetőleg azonban ilyenkor is kerülje az erős fűszereket: paprika, bors, hagyma, fokhagyma, torma, mustár, gyömbér, sáfrány. Ilyenkor is szokja meg a naponként ötször-hatszori étkezést. Lehetőleg ne dohányozzon.

Életmódra vonatkozó tanácsok:

Mivel a fekélyes ember betegségének keletkezésében az idegrendszernek döntő szerepe van, célszerű ennek megnyugtatása. Az állandó izgalom kerülendő. Roken, barát vagy orvos segítségével a család vagy munkahely problémái megoldandók. Igyekezzen a fekélyes beteg összhangot teremteni képességei, lehetőségei és célkitűzései között. A nyugodt légkör a fekélybeteg ember részére legalább olyan fontos, mint az étrend és a gyógyszer.

Ha a fekélybeteg ember hirtelen késszúrásszerű, tűrhetetlen fájdalmat érez a gyomorszájban — ami merőben más, mint megszokott régi fájdalma — azonnal keressen fel orvost. Tartós hányás és az ezt követő gyengeség miatt szintén orvosi segítség veendő igénybe. Különösen, ha előző napi ételmaradékot hány a beteg, pilorus-szűkület gyanúja miatt keressen fel orvost. Fekélyvérzés gyanúja, illetve fekélyből származó vérzés akkor áll fenn, ha a beteg vért hány, illetve szurokszínű székletet ürít. Ilyenkor is gondoskodni kell róla, hogy minél gyorsabb közlekedési eszközzel a legrövidebb úton kórházi osztályra kerüljön.

A fekélybetegség miatti műtét idejét ne a beteg szabja meg. Sokszor a fekély belgyógyászati kezelésre nyomtalanul meggyógyul és sohasem tér vissza. Ha viszont évekig tartó kezelés ellenére állandóan panaszokat okoz, vagy gyomorszűkület áll fenn, esetleg vérzés vagy rosszindulatúság gyanúja — és az orvos emiatt feltétlenül műtétet tanácsol — a beteg saját érdekében egyezzék bele.

XI. A MÁJBETEGEK ÉTRENDJE

A napjainkban nem ritka, vírus eredetű járványos májgyulladás legfontosabb gyógyulási előfeltétele a legalább négy hétig tartó szigorú fekvés mellett a bő táplálkozás. Heveny májgyulladás kezdeti szakában — a rendszerint fennálló nagy fokú étvágytalanság miatt — igyekezzünk könnyen emészthető, de ízletes szénhidrátokat fogyasztani. Ilyenek: cukrozott darа, rizsnyák, gyümölcsnedvek, kompótok, citrommal ízesítve és cukorral édesítve. Egyszerre mindig csak keveset együnk, de lehetőleg nagyon gyakran.

Amikor a gyulladás kezdeti heveny tünetei lezajlottak és egy-két hét múlva megjön a beteg étvágya, a diéta fokozatosan bővíthető. Zsíron, fűszereken (paprika, bors, mustár) és szeszes italokon kívül a beteg tulajdonképpen igen gazdag választékú étrendet fogyaszthat.

Ajánlott ételek:

Reggeli: tej, tea, tejeskávé, kakaó, gyümölcsíz, tehéntúró, sovány sajt, méz, lágy tojás, zsírtalan gyógysonka, kompót, kifli, zsemlye, fehér kenyér.

Tízórai: ugyanaz, mint a reggeli, továbbá gyümölcslevek.

Ebéd: becsinált-, baromfi- vagy borjú-, világos rántott-, zöldség-, zöldborsó-, zöldbab-, burgonya-, gomba- vagy rizsleves. A levesekben finom metélt tészta, zsemlyekocka, dara, rizs adható.

Húsok: fiatal, rost- és zsírszegény növendékmarha, borjú, zsírszegény sertés, bárány, házi nyúl, szárnyas, zsírszegény hal.

Főzelékek: zöldbab-, zöldborsó-, paraj-, burgonya-, tök-, sárgarépa- és finomfőzelék.

Köretek: főtt-, tört-, petrezselymes-, vagy pürírozott burgonya. Párolt gombás, vízben vagy tejben főtt petrezselymes rizs. Pirított, vagy tejben főtt dara.

Mártások: gomba, alma, cseresznye, meggy, ribizli, egresmártás.

Gyümölcsök: a zöldségekből és nyers gyümölcsökből a sok rostot nem tartalmazó őszibarack, körte, meggy, hámozott alma, héja nélküli szilva, héja nélküli szőlő, sárgarépa és minden gyümölcs présnedv fogyasztható. A vitaminszükséglet fedezésére a nyers gyümölcsök és nyers gyümölcsnedvek fogyasztása inkább kívánatos, mint káros.

Vacsora: ugyanaz, amit ebédnél felsoroltunk.

IDÜLT MÁJGYULLADÁSOSOK ÉTRENDJE

Akit heveny májgyulladás után az orvos gyógyultnak nyilvánított, semmi néven nevezendő étrendi megszorítást nem köteles tartani, kivéve a szeszesitalokat és a túl bő zsírfogyasztást, melyet néhány hónapig kerüljön. A heveny májgyulladásból néha maradék tünetekkel gyógyul a beteg. Ilyenkor is kalóriában gazdag étrend fogyasztása kívánatos. A kalóriagazdagság mellett ez az étrend bőven tartalmazzon állati fehérjét, tehát nem zsíros húst, tejet, sajtot, túrót, tojást és sok szénhidrátot, tehát kenyeret, tésztaféléket, cukrot, mézet, zsírban lehetőleg legyen szegény.

EGY JÓTANÁCS MÁJGYULLADÁS UTÁN

A nehéz fizikai munka egy-két hónapig kerülendő. A májfunkciópróbák, ellenőrző vizsgálatok eredményeinek értékelését szigorúan bízzuk a kezelőorvosra és ha panaszmentesek vagyunk, a leletekkel ne törődjünk túl sokat.

XII. KÖNNYŰ VEGYES ÉTREND

1. Konyhatechnikai utasítások: az élelmiszereket úgy kell feldolgozni, hogy az emésztést megkönnyítsük. Minden élelmiszert megszabadítunk nehezen emészthető részeitől, rostanyagokat, bőrt, bőnyét, magvakat eltávolítjuk. A húsokat és főzelékeket puhára sütve, illetve puhára párolva, vagy főzve készítjük. Az ételeket kevés zsiradékkal készítjük el. A húsokat elkészítés előtt célszerű kiveregetni. Enyhén fűszerezzük. Az étrendet változatosan állítsuk össze. Lassan együnk és minden falatot jól rágjunk meg. Érett, nyers gyümölcs, főtt gyümölcs és befőttek ajánlhatók.

2. Ajánlható ételek:

Levesek: hús, csont, becsinált, tej, zöldség, rántott, kőményes, tojásos, zöldborsó, zöldbab, karalábé, zeller, karfiol, burgonya, gomba, passzírozott bab, borsó, lencseleves.

Levesbetétek: pirított zsemlyekocka, dara, rizs, finom metélt, tojás.

Főzelékek: paraj, sóska, sárgarépa, karalábé, zöldborsó, zöldbab, finomfőzelék, burgonya, tök, karfiol, passzírozott száraz borsó, száraz bab, lencse.

Köretek: főtt, reszelt, tört, zsírban, vagy olajban sült kőményes, petrezselymes burgonya, burgonyapüré, burgonyakása. Párolt petrezselymes, gombás rizs. Pirított dara, csőtészta, tarhonya, főtt metélt tészta.

Mártások: gomba, kapor, zöldség, sóska, zeller, alma, cseresznye, egres, birsalma mártás.

Fűszerek: köménymag, zöldpetrezselyem, tárkony, vanília, citromhéj.

Húsok: fiatal állatok húsa: borjú, növendékmarha, sovány sertés, bárány, házinyúl, csirke. Sovány hal. A húsokat kevés zsírban, vagy olajban párolva vagy főzve, vagy sütve és gombával, zöldséggel ízesítve készíthetjük.

Hentesáruk: sovány sonka, virsli, párizsi.

Belsőségek: borjúmáj rántva, vagy natúrszeletek, velő rántva, vagy tojással.

Tészták: vékonyra vágott tojásos, gyúrt tészták kifőzve dióval, mákkal, lekvárral, darával, túróval, darált sovány sonkával, kis adagban, nem mint főétel, ehetők. Piskótatészta borsodóval, palacsinta, császármorzsa. Almás, meggyes, túrós lepény. Nem túlzsíros rétesek. Linzer tészták, torták.

A lehetőséghez képest egyék érett, nyers, vagy főtt gyümölcsöt (sárga- és görögdinnye és sárgabarack kivételével.)

3. Tilos ételek: zsíros húsok, szalonna, házi sonka, kövér baromfi, zsíros halak, fűszeres, füstölt hentesáruk, csontvelő, tepertő, zsíros túró, kövér sajt, tejszín. Nehéz, zsírban sütött tészták, friss kelt tészták. Át nem tört hüvelyesek, fejes káposzta, savanyú káposzta, öreg karalábé, ecetes savanyúságok, keményre főzött tojásfélék. Éretlen, nyers gyümölcsök.

A reggelit és a tízórait a következő ételekből állítsa össze: tejeskávé, tej, tea, kakaó. Pirított, kemény, másnapos kenyér, másnapos kalács, zsemlye, kifli. Vaj, lekvár, méz, sajt, lágy tojás, tojásrántotta. Juhtúró, tejföl, tejfölös túró.

I. Étrendi minta:

Reggeli: Tejeskávé, pirított kenyér, lágy tojás.
Tízórai: vajas zsemlye.
Ebéd: zöldségleves, sertéssült, petrezselymes burgonya, párolt aszalt szilva.
Vacsora: parajfőzelék, bundás zsemlye, alma.

II. Étrendi minta:

Reggeli: tea, vajas, vagy lekváros zsemlye.
Tízórai: kenyér, párizsi.
Ebéd: zöldborsóleves, diós metélt.
Vacsora: becsinált leves daragaluskával, alma.

Képek

FORNET KORNÉL

1848-AS HONVÉDŐRNAGY,
AMERIKAI EZREDES ÉLETE

Adatok az amerikai
magyar emigráció életéhez

LIFE OF G. C. FORNET

COLONEL OF LINCOLN'S ARMY

Első könyvem
szeretettel – László
fiam kezébe –
Fornet Kornél

BUDAPEST, 1946

ELŐSZÓ

Vége a háborúnak, a pusztítás démona végigszáguldott hazánkon, rombadöntve évszázadok kultúráját. Vesztes fél vagyunk és a kibontakozásnak még csak halvány lehetősége dereng a távol messzeségben. Most van leginkább szükségünk biztatásra és segítségre. Történelmünk folyamán mindig bebizonyosodott, hogy a magyar csak önmagára számíthat, idegen segítségre soha. Csak a magunk erejéből emelkedhetünk fel, ehhez szükség van minden erőforrásra. Ha visszanézünk a multba, végigtekintünk a számtalan viszontagságon, azt látjuk, hogy voltak hazafiak és férfiak, akik úrrá lettek a legmostohább körülményeken is, nem vesztették el hitüket, bebizonyítva, hogy a magyarnak igenis jussa van legalább annyira, mint a többi népnek. Szabadságharcunk idején számos példáját láthattuk a férfiúi bátorságnak és rátermettségnek. Közülük egynek életével szeretnék kissé részletesebben foglalkozni. Fornet Kornél élete példaként lebeghet előttünk a mai nehéz viszonyok között. Hazája hívó szavára mindent otthagyott, majd menekülni kényszerülve új hazát keresett, ott új életet teremtve magának. Midőn második hazája szólította fegyverbe, habozás nélkül tett eleget kötelezettségének, vitézül harcolva újból a szabadságért. És bár Amerika mindent megadott fogadott fiának, ő az első alkalmat felhasználva visszatért szülőföldjére, amelyért harcolt, élt és dolgozott. Kapocs volt ő Magyarország és az Ujvilág között, melyre talán most nagyobb szükség van, min valaha. Szükségünk van rá, hogy tudják, kik voltunk és kik vagyunk, hogy közömbös részvétlenség helyett rokonszenvvel nézhessenek reánk. Ezt a megismertetést szeretné szolgálni ez a kis könyv is.

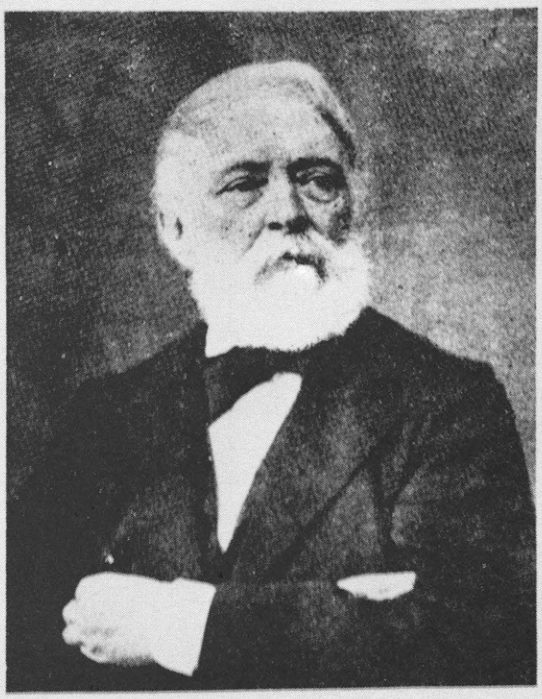
Fornet László

FORNET KORNÉL

1848-AS HONVÉDÖRNAGY,
AMERIKAI EZREDES ÉLETE

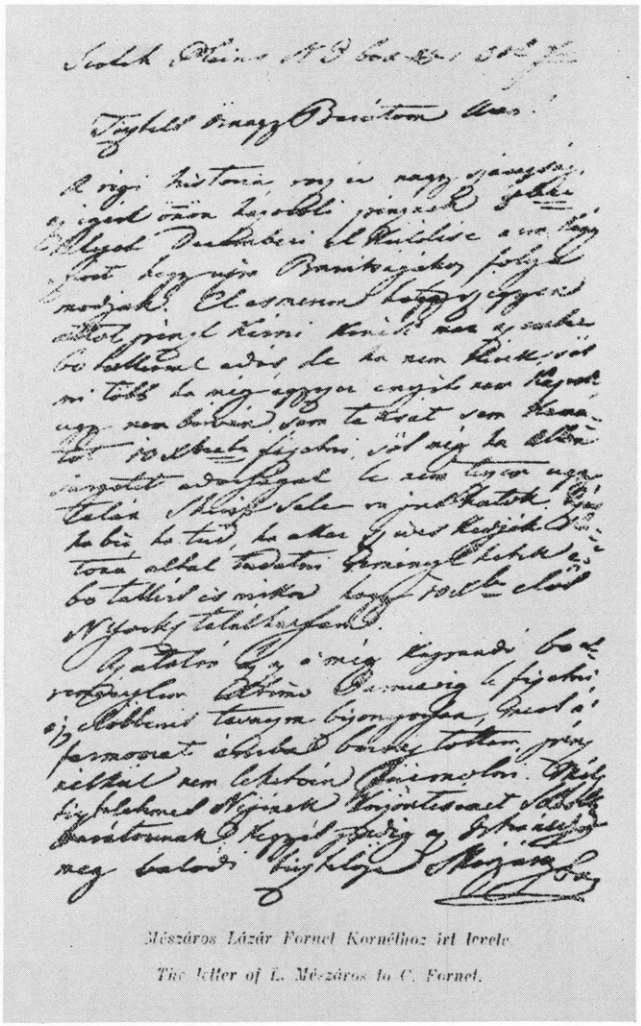
LIFE OF G. C. FORNET
COLONEL OF LINCOLN'S ARMY

Fornet Ezredesnek
emlékül
Collagno (al Bamacone)
Május 1ö 1877
Kossuth Lajos

Kossuth Lajos Fornetnek dedikált fényképe.

Louis Kossuth's photo, dedicated to G. C. Fornet.

Mészáros Lázár Fornet Kornélhoz írt levele

The letter of L. Mészáros to C. Fornet.

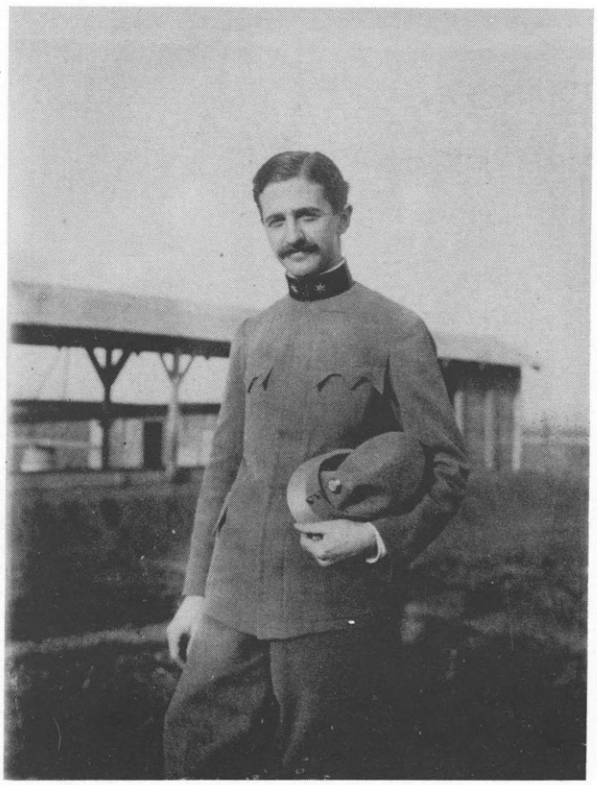

Amerikai-magyar emlékünnep Fornet Kornél sírjánál 1945 okt. 6-án. Jobbról balra: Townsend amerikai ezredes, Veress tábornok, Fornet Lászlóné, Ács Tivadar, Fornet László.

Commemoration's day at the tomb of G. C. Fornet 6 okt. 1945. U. S. A. colonel Townsend, general Veress of the Hungarian army, Mrs. L. Fornet, Mr. T. Ács, Mr. L. Fornet.

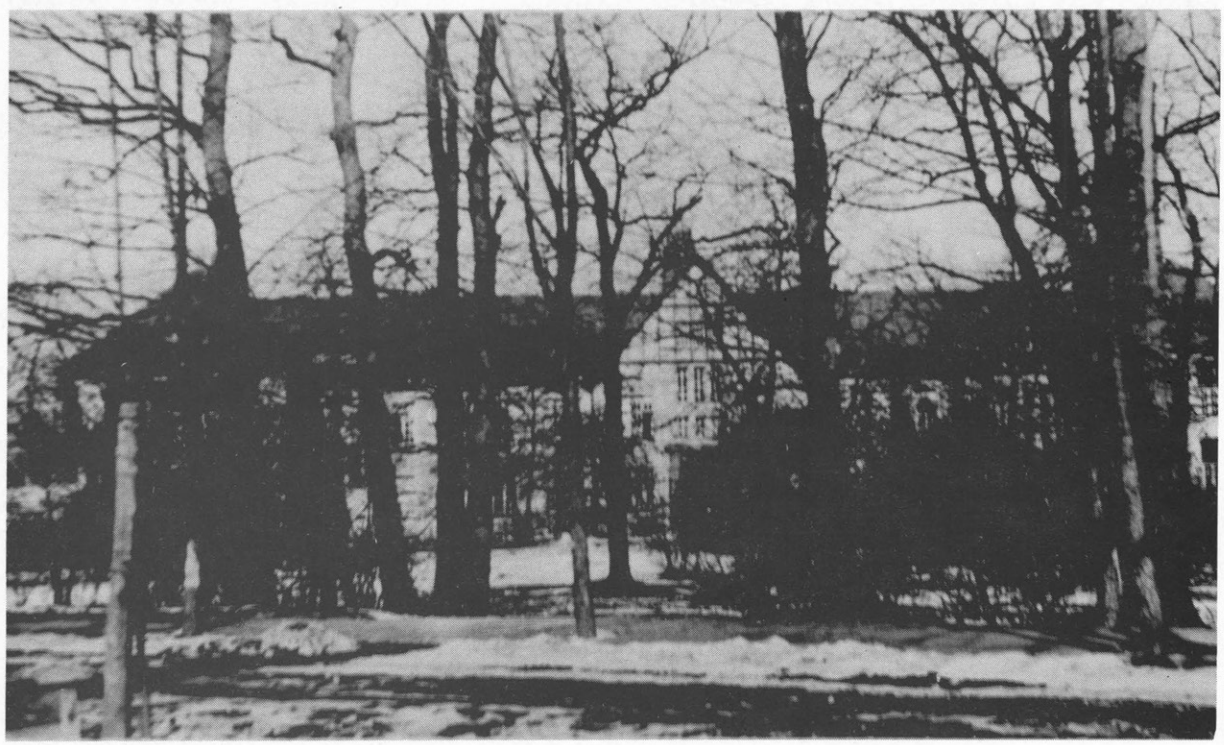
A fiatal Fornet Béla

Fornet Béla népfelkelő orvos
az I. világháborúban

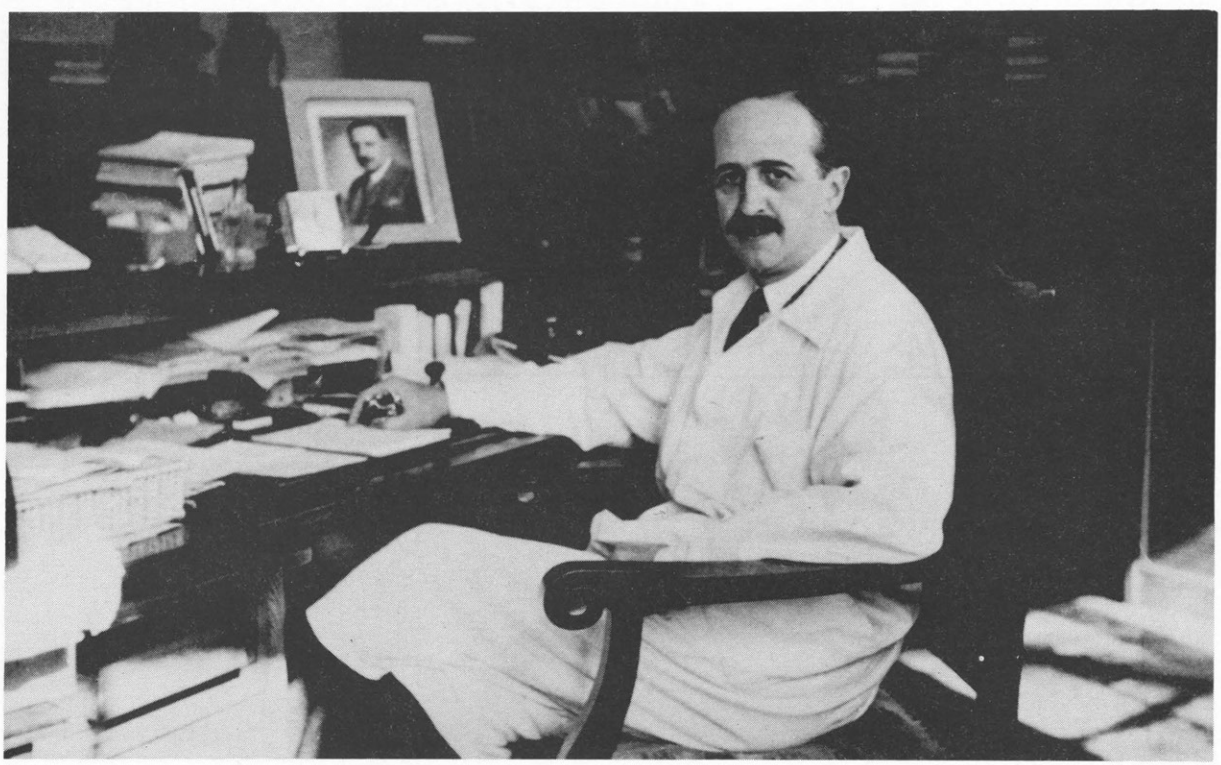
Fornet Béla székfoglalója után baráti körben

A Belklinika képe

Zöldkeresztes nővérek között

Klinikai dolgozószobájában

A Fornet villa parkjában

HIRDETMÉNY!

A közvagyon védelme feltétlenül megköveteli, hogy a megszállt rend és fegyelem az orvoskari telepen fokozottan helyreállíttassék. Az állam vagyontárgyainak rongálását és elvonását azoktól a körülmények közül, amelyeknek betöltésére hivatottak volnának, nem szentesítheti semmiféle magánérdek. Ha a háborús események és az azokat követő infláció idejében történtek is bizonyos engedmények, úgy azoknak fenntartása és állandósítása ma már nem csak indokolatlan, hanem egyenesen bűnös és feltétlen cselekedet volna a magyar újjáépítés ellen. A nagyértékű nemzeti vagyontárgyat képviselő orvoskari telep rendjének és fegyelmének helyreállítására egyelőre az alábbi intézkedéseket kívánjuk foganatosítani:

1. Az orvoskari telepen belül és a telephez tartozó kísérleti állatistállókban 1947 február 1. után sertést tartani szigorúan tilos. Ha valakinek hizlalás alatt álló sertése erre az időpontra nem jutna levágásra kész állapotba, úgy az illető dr. Went István egyet. ny. r. tanártól, mint az orvoskari telep felügyelő tanárától írásban kérheti a sertéstartási engedély meghosszabbítását 1947 március 1-ig. A telepfelügyelő tanár azonban 1947 március 1-én túlmenő engedélyt az orvoskari telep kerítésén belüli sertéstartásra nem adhat. Nagy családú alkalmazottak indokolt esetben 1 évig terjedő időre engedélyt kaphatnak arra, hogy a gazdasági udvarban lévő sertés-telepen, kijelölt helyen, 1 drb. sertést tarthassanak. Ehhez az alulírott bizottság kollektív hozzájárulása szükséges.

2. 1947 március 1. után mindenki csakis ketrecben és a főútvonalaktól távol eső helyen tarthat baromfit. Ezeknek száma semmi körülmények között sem haladhatja meg a családtagok számát. Az ezzel megbízott kőregek szigorú utasítást kapnak, hogy az 1947 március 1. után az orvoskari telepen szabadon kóboló baromfit befogják és elpusztítsák.

3. Tehenet, kecskét, birkát, kutyát, macskát, nyulat csakis a kísérleti állatistállókban és kísérleti célra szabad tartani, illetve tenyészteni.

4. Az orvoskari telepen lakóknak alkalmazkodniok kell azokhoz a követelményekhez, amelyeket ennek a helynek feladata és hivatása előír. Minden felesleges zaj (túlhangos rádiózás vagy éneklés nyitott ablakok mellett, motorkerékpározás, hangos veszekedés, szitkozódás, kurjongatás, stb.) szigorúan tilos. Külön fel kell hívnunk a figyelmet a telepen lakó gyermekek között elharapódzott fegyelmezetlenségre és elvadulásra, aminek egyik megnyilvánulásaképpen a telepfelügyelő tanár saját szemeivel láthatta, amint két kamaszkorban lévő fiú egyik társát oly súlyosan bántalmazta, hogy az a szó szoros értelmében vérbefagyva mazadt a helyszínen. Ugyancsak a gyermekek az utak figyelemelkerülő hagyásával keresztül-kasul szaguldoznak a telepen, játszóterüket könyörtelenül szerint változtatják ki, fákat tördelnek, növényeket pusztítanak, légipuskával és parittyával lövöldöznek, énekló madarakra vadásznak és általában úgy viselkednek, mintha az orvoskari telepet a nemzet áldozatkészsége kizárólag azért létesítette volna, hogy itt fegyelmezetlen hajlamaik teljes kielégítést nyerjenek. Felhívjuk az érdekelt szülők figyelmét arra, hogy gyermekeik megfegyelmezéséről saját hatáskörükben gondoskodjanak, annál is inkább, mert a gyermekek által okozott károkért ők felelősek. Az utak rendeltetésére vonatkozó felhívásunk egyébként a felnőtteket is érinti. Az önkényesen végzett óvónyek elkerülésére a kertészet gondoskodni fog és szigorúan tilos az e célra készített akadályokat eltávolítani. Nyomatékosan felhívjuk a figyelmet arra, hogy azok, akik az orvoskari telep rendjét és fegyelmét nem hajlandók elfogadni, nem kötelesek itteni lakóhelyükön megmaradni, ellenben olyan lakást kereshetnek maguknak, ahol a közösségi érdekek tiszteletbentartása kevésbbé fontos.

3. Az orvoskari telep lakói — az egyetemi internátus helyreállításáig — nélkülözhetó helyiségeiket orvostanhallgatók számára albérletbe kiadhatják, ezt azonban a gazdasági hivatal igazgatójának bejelenteni kötelesek. Idegen személyek részére a lakások bérbeadása tilos.

8. 1947 február 15-ig 20 között az Üzemi Bizottság és a Szakszervezet kiküldötteiből álló bizottság az orvoskari telep felügyelő tanárával egyetemben át fogja vizsgálni a telepet és ki fogja jelölni azokat az épületeket, baromfiudvarokat stb., amelyeknek lebontását és eltüntetését március 1-ig foganatosítani kell.

7. Ezen rendelkezések be nem tartása illetve végrehajtásuk megtagadása fegyelmi eljárást, indokolt esetben azonnali elbocsájtást vonhat maga után.

Debrecen, 1946. december 2.

Széll László sk.
az Üzemi Bizottság elnöke

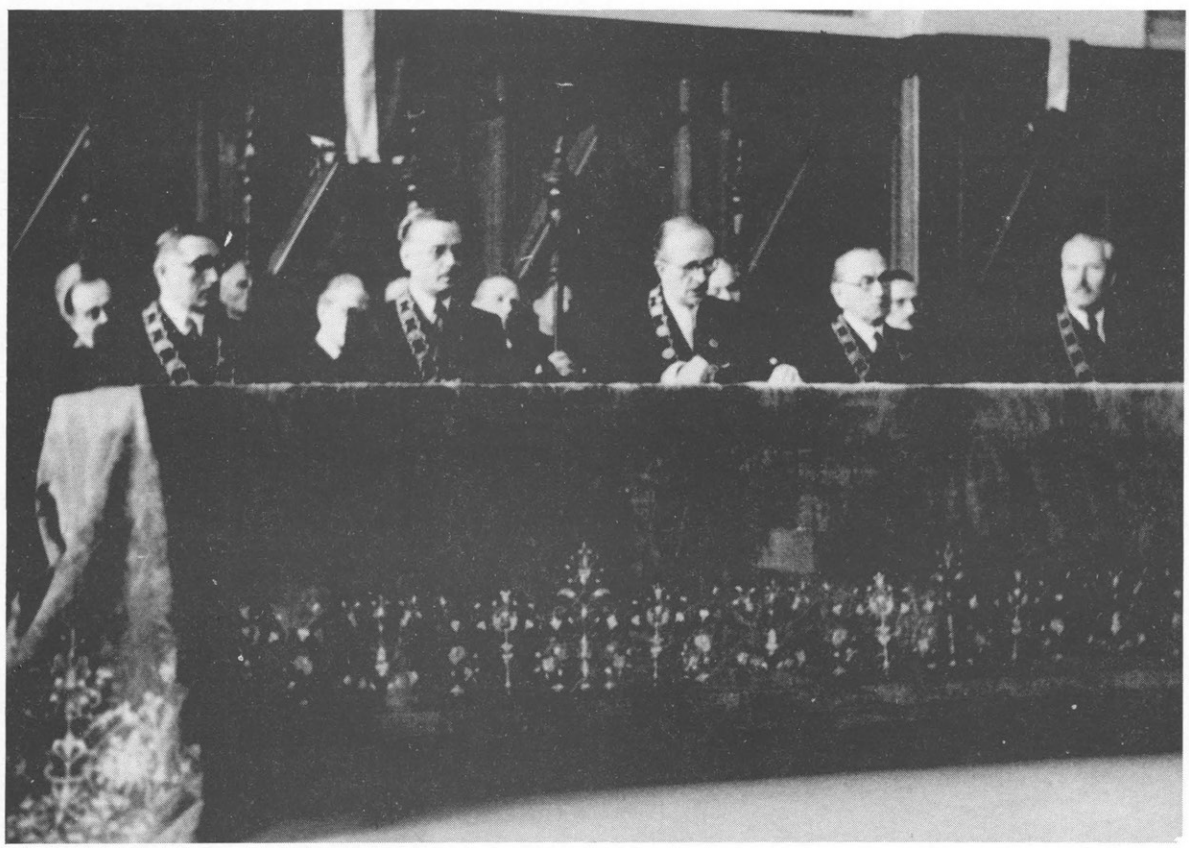
Dr. Fornet Béla sk.
egyet. ny. r. tanár,
a Klinikai Bizottság elnöke

Biró Albert sk.
a Szakszervezet elnöke

Dr. Went István sk.
egyet. ny. r. tanár,
az orvoskari telep felügyelő tanára

Fornet Béla a rektor

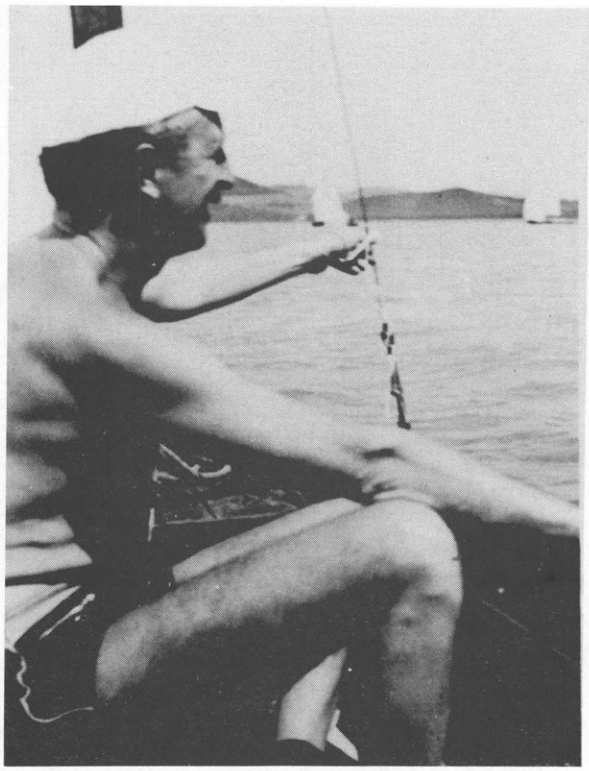
Rektor a kari dékánokkal

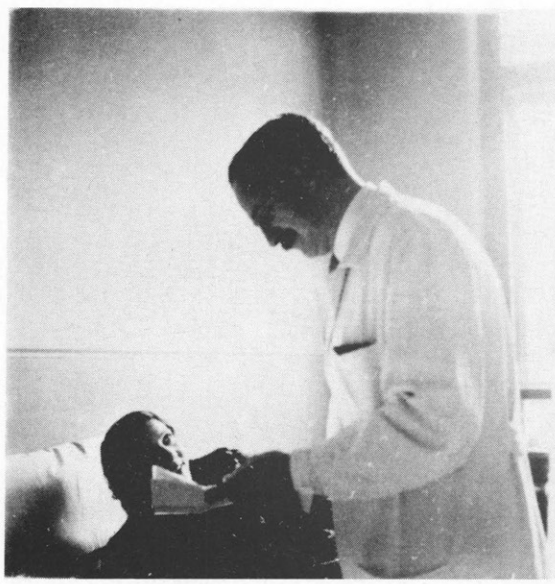
Tanárságának 25. éves évfordulója

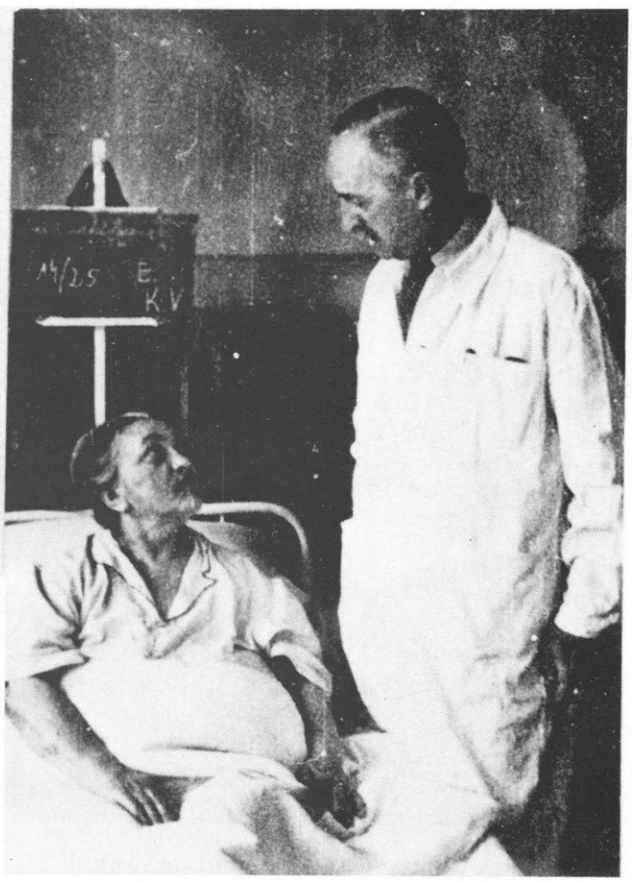

Tanárságának 25. éves évfordulója

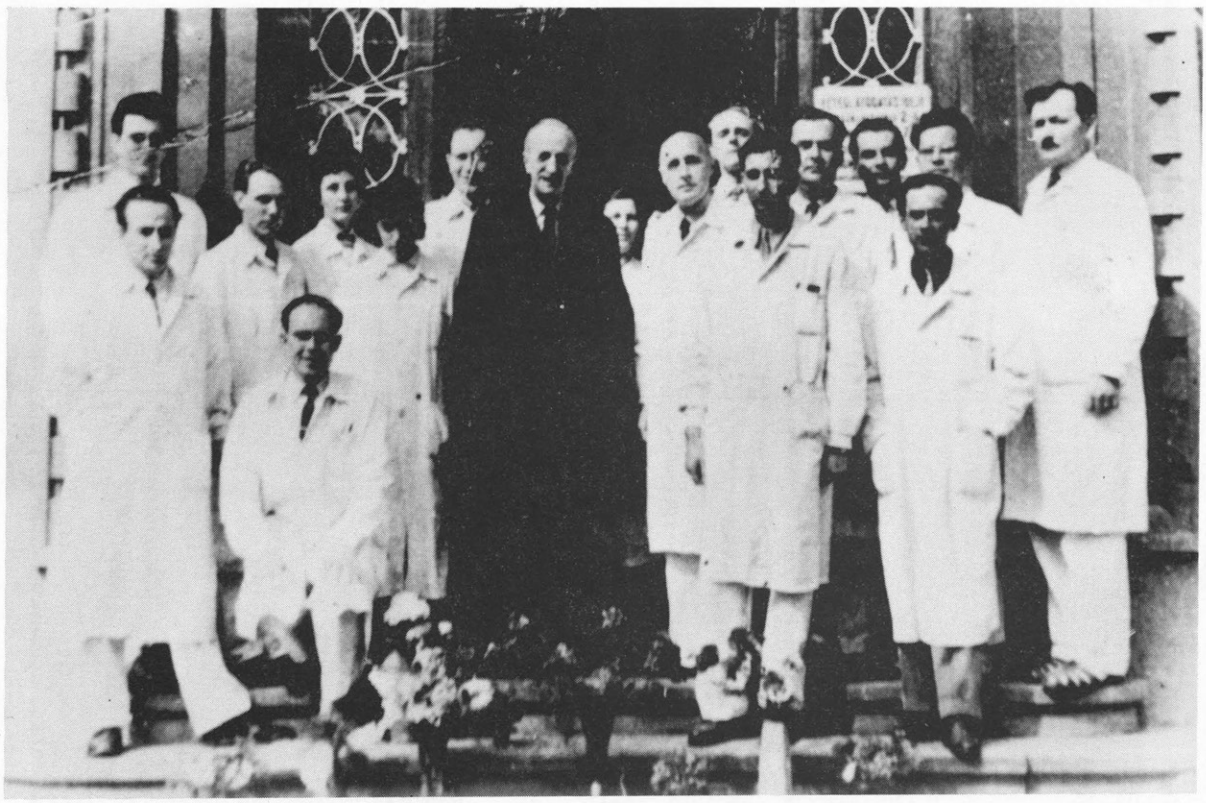

Balatonfüredi nyaralás

Vizit

Béla napi ünnepség után

Betegsége előtt

Első infarktusa után

Pátzay Pál emlékérem

A DOTE által alapított kitüntetés

Tartalom

Lecturis salutem 5

Családi háttér, szellemi indíttatás 7

Önéletrajz 12

"Salus aegroti suprema lex esto" 14

"A tanításban a tévedés majdnem szándékos vétségnek számít" 16

A Fornet klinika napi élete 19

"Ha nincs bölcsesség, nincs tudomány, nincs belátás" 23

"Ars longa vita brevis" 25

"Non omnis moriar" 26

Halálának 5. évfordulója 31

Születésének 100 éves évfordulója. 36

Fornet Béla közleményei 39

Könyvek 43

Forrásmunkák 43

Adatok családi körülményeiről 44

Fornet Béla tanítványai és munkatársai voltak 45

Dokumentumok 47

Képek 57